Letc XXIII., št. 254 Ljubljana, četrtek 11. novembra 1943 Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22. 31-23. 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka

Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5. telefon štev. 31-22 31-23. 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Erbittertes Ringen im Kampfgebiet von Kiew

45 Sowjetpanzer bei einem Gegenangriff vernichtet — Oertliche Kämpfe auf der Krim — In der Dnjepr-Mündung von acht sowjetischen Schiffen sechs versenkt und zwei erbeutet — Feindliche Durchbruchsversuche in Süditalien blutig zusammengebrochen

Aus dem Führerhauptquartier, 10. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim kam es gestern nur zu örtlichen Kämpfen. Südöstlich von Perekop eroberten rumänische Verbände im Gegenangriff ein vorübergehend verloren gegangenes Höhengelände zurück. An der Dnjepr-Front scheiterten feindliche Angriffe gegen den Brückenkopf von Cherson, südwestlich Dnjepropetrowsk und nördlich Kriwoi Rog.

Von acht feindlichen Fahrzeugen, die in der Dnjepr-Mündung einzudringen versuchten, wurden durch Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine sechs versenkt und zwei erbeutet. Im Kampfgebiet von Kiew halten die erbitterten Kämpfe mit dem auf breiter Front und mit starken Kräften angreifenden Feind trotz schlechten Wetters pausenlos an. Westlich und nordwestlich Kiew gingen unsere Truppen unter Abwehr fortgesetzter Durchbruchsversuche überlegener feindlicher Kräfte auf neue Stellungen zurück. Südlich der Stadt führte ein erfolgreicher eigener Gegenangriff zu schweren Panzerkämpfen. 45 Sowjetpanzer wurden vernichtet und mehrere verloren gegangene Ortschaften zurückerobert.

Auch nordwestlich Smolensk setzten die Sowjets ihre Angriffe fort. Während an einigen Stellen Kämpfe mit örtlich eingebrochenen feindlichen Kräften noch im Gange sind, wurden andere Einbruchsstellen im Gegenstoss wieder bereinigt.

Südlich Newel kam es auch gestern zu heftigen Kämpfen, in denen die Sowjets nach anfänglichen Geländegewinn im Gegenangriff auf ihre Ausgangsstellungen zurückgeworfen wurden.

Die brandenburgisch-westfälische 8. Panzerdivision unter Führung von Oberst Fröhlich und die brandenburgische 68. Infanteriedivision unter Führung von Oberst Scheuerpflug verdienen für ihre hervorragenden kämpferischen Leistungen bei den schweren Kämpfen im Südabschnitt der Ostfront besondere Anerkennung.

An der süditalienischen Front geht die Abwehrschlacht westlich des Volturno mit unverminderter Heftigkeit weiter. Immer von neuem vorgetragene Durchbruchsangriffe starker britisch-nordamerikanischer Kräfte gegen unsere Höhenstellungen, besonders bei Mignano und Venafro, brachen im Abwehrfeuer blutig zusammen. Durch wuchtige eigene Gegenangriffe wurden einige örtliche Einbrüche abgeriegelt oder bereinigt und dabei Gefangene eingebracht.

Starke Verbände deutscher Kampfflugzeuge griffen in der vergangenen Nacht erneut den feindlichen Versorgungsstützpunkt Neapel an und erzielten Volltreffer auf Schiffen und Ausladungen im Hafen.

Bei Tagesvorstössen schwacher feindlicher Fliegerkräfte in die besetzten Gebiete und bei nächtlichen Störangriffen gegen westdeutsches Gebiet, die an einigen Orten Gebäudeschäden zur Folge hatten, wurden vier britisch - noramerikanische Flugzeuge abgeschossen.

Ogorčeni boji na bojišču pri Kijevu

Pri enem protinapadu uničenih 45 sovjetskih oklopnikov — Krajevni boji na Krimu — Pri izlivu Dnjepra potopljenih 6 od 8 sovjetskih ladij in dve zaplenjeni — Sovražnikovi poizkusi prodora v južni Italiji krvavo propadli

Führerjev glavni stan, 10. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na Krimu so bili včeraj zgolj krajevni boji. Južnovzhodno od Perekopa so rumunski oddelki v protinapadu zopet osvojili mimogrede izgubljeno višinsko ozemlje. Na Dnjeprovem bojišču so se izjalovili sovražnikovi napadi proti mostišču pri Hersonu, južnozapadno od Dnjepropetrovska in severno od Krivega Roga.

Izmed 8 sovražnikovih ladij, ki so poizkušale vdreti v izliv Dnjepra, so zaščitne ladje vojne mornarice potopile šest in zaplenile dve. Na bojnem področju pri Kijevu se nadaljujejo brez odmora navzlic slabemu vremenu še naprej ogorčeni boji sovražnika, napadajočega na široki fronti in z močnimi silami. Zapadno in severozapadno od Kijeva so se naše čete v obrambi proti neprestanim poizkusom prodora premočnih sovražnikovih sil umaknile nazaj na nove postojanke. Južno od mesta je dovedel naš uspešni protinapad do težkih bojev med oklopniki. 45 sovjetskih oklopnikov je bilo uničenih, večje število izgubljenih krajev pa smo si zopet osvojili.

Tudi severnozapadno od Smolenska nadaljujejo sovjetske čete svoje napade. Medtem ko so na nekaterih mestih še v teku boji s sovražnikovimi silami, ki so krajevno vdrle, so bila druga vdorna mesta v protisunku zopet očiščena.

Južno od Nevela je prišlo tudi včeraj do srditih bojev, v katerih so bile sovjetske čete po početni osvojitvi ozemlja s protinapadom vržene nazaj na svoja izhodišča.

Brandenburško - vestfalska 8. oklopna divizija pod poveljstvom polkovnika Fröblicha in brandenburška 68. pehotna divizija pod poveljstvom polkovnika Scheuerpfluga zaslužita posebno priznanje za svoje odlične bojevniške uspehe pri težkih bojih v južnem odseku vzhodnega bojišča.

Na južnoitalijanskem bojišču se nadaljuje obrambna bitka zapadno od Volturna z nezmanjšano silovitostjo. Vedno znova izvedeni napadi za prodor močnih angloameriških sil proti našim višinskim postojankam, posebno pri Mignanu in Venafru, so krvavo propadli v obrambnem boju. S srditimi našimi protinapadi so bili nekateri krajevni vdori zajezeni ali očiščeni in smo pri tem zajeli ujetnike.

Močni oddelki nemških bojnih letal so napadli v pretekli noči ponovno sovražnikovo oskrbovalno oporišče Neapelj in v polno zadeli ladje in iztovarišča v luki.

Pri dnevnih sunkih slabotnejših sovražnikovih letalskih sil nad zasedena ozemlja in pri nočnih motilnih napadih proti zapadno- nemškemu ozemlju, ki so v nekaterih krajih povzročili škodo na poslopjih, so bila sestreljena 4 anglo-ameriška letala.

Ogromen uspeh japonskega letalstva

Sovražni konvoj pri Bougainvillu uničujoče napaden — Tri bojne ladje, dve križarki, trije rušilci in štiri prevozne ladje potopljene. — Ena bojna ladja in šest križark težko poškodovane

Tokio, 9. nov. DNB. (Vzhodna služba.) Japonski glavni stan objavlja:

»Japonsko mornariško letalstvo je od jutra dne 8. novembra silovito napadalo sovražnikov konvoj in zaščitne ladje v vodovju južno od otoka Bougainville. Doslej so bili ugotovljeni naslednji uspehi:

Potopljene so bile tri bojne ladje, dve križarki, trije rušilci in štiri prevozne ladje.

Zažgana in težko poškodovana je bila ena bojna ladja, težko poškodovanih je bilo nad troje težkih križark, zažgane in težko poškodovane so bile tri križarke ali veliki rušilci in velik prevozni parnik.

Izgubili smo 15 letal, ki so se ali namerno vrgla na svoj cilj ali pa se še niso vrnila.

Bitka bo nosila ime »Druga letalska bitka pred Bougainvillom.«

Tokio, 9. nov. DNB. Kakor poroča »Domei«, so letala japonske mornarice potopila v 14 dneh v vodovju pri Salomonskih otokih nad 72 sovražnikovih vojnih in prevoznih ladij ter izkrcevalnih čolnov.

Tokio, 9. nov. DNB. »Asahi šinbun« javlja, da so 5. novembra sestrelila japonska letala nad Rabaulom 51 izmed 148 napadajočih letal. Japonci so izgubili zgolj dve letali.

Tudi četrta bojna ladja potopljena

Tokio, 10. nov. (Vzhodnoazij. služba DNB.) Japonski glavni stan objavlja, da se je medtem potopila tudi ona bojna ladja, o kateri je bilo v torek javljeno, da je hudo poškodovana. Nadaljnji japonski uspehi v »drugi letalski bitki pri Bougainvillu« so naslednji: poškodovane so tri nadaljnje velike križarke in neka mala križarka ali rušilec, sestreljeni sta bili tudi dve letali. Japonske izgube so se medtem povečale za 5 letal.

48 ameriških letal sestreljenih pri Rabaulu

Tokio, 10. nov. (Vhodnoazij. služba DNB.) Danes objavljajo podrobnosti o obrambnih uspehih japonskih čet med dvema sovražnima letalskima napadoma na Rabaul. Po poročilih z nekega neimenovanega oporišča ni bilo sestreljenih le 51 ameriških letal, temveč so japonski letalci skupno s protiletalskim topništvom uničili še 33 nadaljnjih letal.

Tako je izgubil sovražnik pri teh dveh napadih skupno 84 letal izmed 148 napadajočih. V ponedeljek objavljeno število dveh izgubljenih japonskih letal se je medtem povečalo na štiri.

Bose v avdijenci pri japonskem cesarju

Tokio, 10. nov. (Vzhodnoazij. služba DNB.) V sredo je Tenno sprejel v posebni avdijenci vodilja začasne indijske narodne vlade Subhasa Čandro Boseja.

Sestanek zastopnikov vzhodnoazijskega tiska

Tokio, 8. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB.) V zvezi z veliko vzhodnoazijsko konferenco bo od 17. do 19. novembra sestanek velikovzhodnoazijskega tiska. Novinarji vseh predelov Vzhod. Azije se bodo zbrali na povabilo japonskega novinarskega društva v Tokiju.

Boljševiška propaganda v Mehiki

Vigo, 10. nov. DNB. Sovjetski poslanik Umanski je razvil od svojega prihoda v Mehiko najživahnejšo agitacijo. V nekem radijskem govoru je mislil, da mora ugotoviti, da je mehiški narod duhovno v sorodu z boljševiki.

Mogočen odmev Hitlerjevega govora

Jasne in odkrite besede velikega moža

Berlin, 10. nov. DNB. Veliki Führerjev govor je po vsem svetu zbudil izredno močan odziv. Doslej prispeli glasovi evropskega tiska podčrtujejo brezpogojno zaupanje nemškega naroda v zmago, ki se je zrcalilo v Führerjevem govoru, in poudarjajo, da Nemčija hladnokrvno prenaša vse vojne težave.

V Italiji

Rim, 9. nov. DNB. Včerajšnji Hitlerjev govor je splošni predmet razgovorov italijanske javnosti ter zavzema prvo mesto v listih. Predvsem poudarjajo neomajano Führerjevo zaupanje v zmago in njegovo jasno ter prepričevalno argumentacijo. Posebno pozdravljajo v Rimu ugotovitev Hitlerja, da se je z Badoglijevim izdajstvom nameravani napad na Brenner izpremenil v polževo ofenzivo južno od Rima. Enako so sprejeli z velikim zadoščenjem Führerjevo napoved, da ne bo izostal protiudarec anglo-ameriškemu letalskemu terorju.

Na Madžarskem

Budapešta, 10. nov. DNB. Madžarskemu zunanjemu ministru blizu stoječi list »Pester Lloyd« piše o Hitlerjevem govoru: »Temeljni ton govora je bila absolutno neomajna gotovost zmage. Ta demonstracija neomajne volje za zmago je zamogla osvetliti tudi preko nemških mej duševno stanje, v katerem sta danes nemški narod in njegovo vodstvo. Slika, ki jo je podal govor Adolfa Hitlerja o današnji Nemčiji, je pokazala popolno trdnost in zaupanje v težke boje, ki jih bo še treba izvojevati, preden se bo Nemčija po izpolnitvi svojih vojnih nalog lahko zopet vrnila v delu mirovne izgraditve.«

V Bolgariji

Sofija, 10. nov. DNB. Vladni list »Večer« piše o velikem Führerjevem govoru v Monakovu: »Jasno, častno in odkrito, tako kakor ta veliki mož vedno govori svojemu narodu, je Adolf Hitler tudi v tej uri razjasnil položaj. Vsakdo, ki je poslušal Führerjev govor, je nujno dobil vtis: »Današnja Nemčija, ki se je izpremenila v ogromen organizem za uničenje svojih sovražnikov, bo delala brez prestanka, dokler ne bo dosegla končnega cilja te vojne. V zmago verujeta Hitler in nemški narod s svetim fanatizmom. Naj se postavijo na tej poti nemškemu narodu po robu kakršnekoli težave, Hitler jih bo vedno obvladal in bo ustvaril pogoje za končno zmago. Govor je bil najboljši odgovor vsem, ki hočejo na Nemčijo vplivati z agitacijskimi sredstvi. Nemčija koraka trdno po poti, ki jo ji je začrtala usoda. Nihče ji ne bo mogel iztrgati zmage, ker ima nemški narod pravico zmagati.«

V Rumuniji

Bukarešta, 10. nov. DNB. Večerni bukareštanski tisk prinaša prve komentarje o Führerjevem govoru. Listi podčrtujejo v govoru izraženo odločnost nemškega naroda, da ne bo v tej vojni nikdar kapituliral in vidijo v tem jasen odgovor na moskovsko konferenco. Na vzhodu, piše list »Ordines«, se ne bije le najhujši boj nemškega naroda, temveč prava bitka narodov. Od izida te bitke je odvisna usoda Nemčije in mnogih drugih narodov za več generacij. »Serra« pravi, da je Hitlerjev govor dokončno razblinil nekatere glasove sovražne propagande in jasno odgovoril na moskovsko konferenco ter na Stalinovo izjavo. Govor je ovrgel Stalinove trditve, da stoje Nemčija in njene »vazalne države« pred zlomom.

V Srbiji

Beograd, 10. nov. DNB. »Naj se zgodi karkoli, vse bomo premagali«. Pod tem naslovom prinaša »Obnova« Hitlerjev govor. Iz tega govora, pravi list v komentarju, in iz stališča ter razpoloženja velikega nemškega naroda lahko z gotovostjo sklepamo, da ne bo Nemčija nikdar več doživela kakega 9. novembra 1918. Današnja Nemčija veruje v svojo zmago. To bo občutila posebno Anglija, ki ji je bilo maščevanje znova obljubljeno.

Na Slovaškem

Bratislava, 10. nov. DNB. Slovaški listi prinašajo z razprtimi črkami na prvem mestu Führerjev govor. »Gardista« poudarja pred vsem Führerjevo izjavo, da bo prišla ura maščevanja, in pravi: »Zločinstva angloameriških terorističnih letalcev v Evropi ne zaslužijo le najglobljega zaničevanja, temveč tudi težko maščevanje. V tem pogledu se ves svet strinja s Führerjevimi besedami: »Slovenska pravda« opozarja na navdušeni sprejem, ki ga je doživel Hitlerjev govor, kar dokazuje, da sta v Nemčiji združena narod in Hitler v odločni volji, premagati vse težave in izvojevati zmago.

Na Danskem

Kodanj, 10. nov. DNB. »Vodilna misel monakovskega govora je bila,« piše v svojem uvodniku list »Faedrelandet«, »neomajana vera v nemško zmago. K temu je prišla še omemba nekaterih dejstev, ki jih svet ne bi smel pozabiti. Najbolj si bodo brez dvoma zapomnili Hitlerjeve besede o maščevanju zaradi terorističnih letalskih napadov.

Na Nizozemskem

Haag, 10. nov. DNB. Nizozemski tisk obvladuje danes Hitlerjev govor v kleti »Löwenbräu«. V člankih in naslovih poudarjajo vsi listi soglasno neomajano voljo Nemčije, boriti se in zmagati. »Telegraaf« posebno poudarja Führerjevo izjavo, da bo Nemčija tista, ki bo dobila poslednjo bitko v tej vojni. »Handelsblad« pa pravi da bo iz današnjih žrtev nemškega naroda zrasla nova Evropa. »Het Volk« ugotavlja, da bo nujno sledila temu neizprosnemu boju končna zmaga.

V Švici

Basel, 10. nov. DNB. »Basler Nachrichten« primerjajo v zvezi s Führerjevim govorom sedanji položaj Nemčije s položajem v l. 1918. Že en sam pogled na zemljevid nam kaže, piše list, da ima danes Nemčija v primeri z l. 1918. mnogo ugodnejši položaj kakor takrat. Na severu Evrope ima svoje obrambne zidove, česar l. 1918. ni imela. Stoji na južni obali Krete in Grčije, v Italiji pa poteka fronta južno od Rima, dočim se je l. 1918. valila nazaj preko vzhodnih Alp. L. 1943. so tudi vsa Francija, Belgija in Holandska zasedene po nemških četah. Enako je prehranjevalni položaj Nemčije mnogo ugodnejši, kakor je bil l. 1918. Nadaljnja velika razlika je v tem, da so v l. 1918. takratni voditelji obupali nad usodo Nemčije. Danes je položaj popolnoma drugačen. Tretja velika razlika pa je v notranji organizaciji in strukturi tretjega Reicha, ki se ne da primerjati z ustrojem viljemovske Nemčije. »Zato«, zaključuje list, »ne verjamemo, da bi se sedaj dogodki tako razvijali, kakor so se pred 9. oktobrom l. 1918.

V Grčiji

Atene, 10. nov. DNB. Atenski tisk priobčuje v torek pod velikimi naslovi Hitlerjev govor. V velikih naslovih so poudarjene glavne točke govora in podčrtan njihov pomen. Govor so prenašali tudi po radiju v grškem jeziku. Iz govora izhajajoče zaupanje in upanje na povračilo sta zapustila v grški javnosti globok vtis.

Na Švedskem

Stockholm, 10. nov. DNB. Naslovi stockholmskih jutranjikov se bavijo v torek obširno s Hitlerjevim govorom. »Svenska Dagebladet« poudarja v zvezi s Hitlerjevim govorom z velikim preko štirih stolpcev se raztezajočim debelim naslovom, da ne bo Nemčija, kakor dolgo bo tudi trajala vojna, kapitulirala. »Stockholms Tilningen« ima med drugim naslov »Hitler govori: Borba do konca«. »Dagsposten« poudarja v naslovu Hitlerjeve besede, da bo poslednja bitka prinesla odločitev in da sovražnik ne bo dosegel svojega cilja. »Dagens Nyheter« posveča dva naslova Hitlerjevem govoru. V enem navaja Hitlerjev izrek, da je borba na vzhodu najtežja borba nemškega naroda. V drugem pa poudarja v velikem, debelem tisku Hitlerjeve besede: »Nemogoče mora postati mogoče«. »Svenska Morgenbladet« nosi naslov »Hitler: Zgolj Nemčija utegne rešiti Evropo«.

V Španiji

Madrid, 10. nov. DNB. Tudi v torek zvečer je tvoril veliki monakovski govor Adolfa Hitlerja glavno temo madridskega tiska. Pod širokimi naslovi »Kar se je zgodilo l. 1918, se nikoli ne bo več ponovilo«, »Naj naši sovražniki verjamejo ali ne, ura povračila bo prišla«, »Kakor vedno v svetovni zgodovini bo poslednja bitka odločilna«, »Nemčija je rešiteljica evropskih narodov«, priobčujejo listi govor s Hitlerjevo sliko in obenem dostavljajo komentarje tiska iz vse Evrope. »Pueblo« ugotavlja v lastnem komentarju, da bi bila Evropa brez Hitlerjeve odločnosti izgubljena, in piše med drugim, da pomenijo njegove izjave, da ne bo Nemčija nikoli kapitulirala, da bo prišla ura povračila in da ne bo zgubil življenja, ponovno potrdilo Führerjevega zaupanja v končno zmago in obenem dokazujejo, da je Führer še vedno ostal stari.

Führer Poglavniku

Zagreb, 10. nov. DNB. Poglavnik je poslal Führerju na spominski dan žrtev 9. novembra brzojavko, na katero mu je odgovoril Führer:

Najiskreneje se Vam zahvaljujem za Vaše besede v spomin na žrtve 9. novembra 1923, ki ste mi jih Vi, Poglavnik, brzojavno naslovili na današnjo obletnico v Vašem imenu in v imenu hrvatskega naroda. Prav tako kakor ni zaman tekla kri teh borcev, ne bodo tudi zaman žrtve v našem in z našimi zavezniki skupnem boju za svobodo in bodočnost Evrope. V neomajnem prepričanju, da nam bo po trdem boju usojena končna zmaga, se s prisrčnimi čestitkami spominjam hrabrega hrvatskega naroda in njegove bodočnosti.

Führer sprejel bolgarskega min. predsednika

Sofija, 10. nov. DNB. Vladni list »Večer« objavlja vest o obisku bolgarskega ministrskega predsednika Božilova in zunanjega ministra Šišmanova pri Führerju. List prinaša tudi slike obeh državnikov ter vojaških osebnosti, ki so se udeležile razgovorov.

Azerbejdžansko zborovanje v Berlinu

Berlin, 8. nov. DNB. V nedeljo je bilo v Berlinu azerbejdžansko zborovanje, na katerem se je manifestirala združitev vseh azerbejdžanskih skupin pod vodstvom njihovega pooblaščenega govornika in zastopnika majorja azerbejdžanske legije Dudanginskija.

Zborovanje je predstavljalo pravi simbol v tem, da se je priključil v protiboljševiško fronto narodov nov zedinjen narod. To podčrtava razen vidne udeležbe azerbejdžanskih legijonarjev na zborovanju tudi vojno sodelovanje azerbejdžanskega naroda z nemškim vojakom. Kakor so se nekoč borili proti carjevi nadvladi, tako se bori danes v vzhodni Transkavkaziji naseljeni 7-milijonski azerbejdžanski narod proti sovjetskemu režimu, ki uničuje sleherno nacionalno življenje. Prvi azerbejdžanski bataljoni, ki se že nad leto dni aktivno borijo proti boljševizmu, so imeli v tem času pogosto priliko, da so se izkazali. Mnogo azerbejdžanskih legijonarjev je bilo že odlikovanih s hrabrostnimi odlikovanji za vzhodne narode in lepo število jih nosi tudi že nemška odlikovanja, kar vse dokazuje, da so se pokazali kot dobri, hrabri vojaki.

Med zborovanjem, ki je bilo v veliki dvorani hotela »Kaiserhof«, so položili venec na spomenik. Azerbejdžansko odposlanstvo je bilo sprejeto tudi v državnem ministrstvu za zasedena vzhodna ozemlja.

Na svečani zaključni seji so bili poleg zastopnikov državnih in vojaških oblasti kot častni gostje tudi Veliki mufti iz Jeruzalema in odposlanstva narodov iz Kavkaza, Idel-Urala in Turkestana.

Badoglijev primer je poučen

Sofija, 10. nov. DNB. Vladni list »Dnes« opisuje v svojem uvodniku trpljenje, ki ga mora prenašati Italija zaradi Badoglijevega izdajstva. Politika tega izdajalca je ponižala Italijane. Badoglijev primer pa je poučen, zakaj gorje narodu, ki si pusti vsled političnega samovolinosti svojih nasprotnikov zlorabiti svojo vojaško moč. Badoglio je izročil sovražnikom italijansko zemljo, armado, mornarico, čast in slavo. V zahvalo za to je doživel hladen sprejem ter stalno poniževanje, ubogi narod pa vsled tega trpi.

Letalski napad na pogrebce V Italiji

Rim, 10. nov. DNB. Medtem ko je prebivalstvo mesta Ancone pokopavalo številne žrtve silovitega letalskega napada, so se znova prikazali anglo-ameriški letalski gangsterji. Množico, ki se je vračala s pokopališča, so obstreljevali s strojnicami.

Žrtve komunističnega terorja

Tekoči teden je posvečen počastitvi spomina padlih pod morilskimi streli komunističnih izkoreninjencev. V petek bodo ob 7. zjutraj maše zadušnice po vseh župnih cerkvah v Ljubljani in ostali pokrajini. Naši javnosti je znano že do podrobnosti, kako so se samozvani oblastniki in rablji slovenskega ljudstva krvoločno vrgli na svoje rojake ter jih z naslado pobijali v imenu neke blazne tuje, protinarodne ideje.

Zadnje čase so skušali komunisti spraviti v svoje divjanje nekoliko sistema, zato so si nadeli licemersko krinko nekakšnega sodstva. Prirejali so formalne razprave, katerih posledica pa je bila prav ista: množestveni poboji naših ljudi. Novi način je še grji od prejšnjega. Dočim je »sodišče« v Kočevju obsodilo na smrt 16 oseb, da se zbudi videz rednega postopka, so vzporedno s tem morilske tolpe pobile samo v Kočevju in okolici še kakih sto oseb, ki niso imele na sebi druge krivde kakor to, da se niso v vsem strinjale z nazori razbojniškega vodstva. Mnogokrat pa je šlo tudi samo za zlobo in sovraštvo, za osebno razračunavanje ali za zadovoljitev bestialnega morilskega instinkta.

»Obtožba« v nesrečnem Kočevskem procesu je izrečno naglasila, da »na zatožni klopi sedi vesoljna slovenska reakcija«, torej ves slovenski narod, ki se noče vpreči v komunistični voz. Res so bili postavljeni pred »sodišče« zastopniki skoro vseh naših družabnih slojev: uradniki, častniki, podčastniki, delavci, duhovniki in kmetje. Zdi se, da so bili namenoma izbrani za eksemplaričen pokol predstavniki vseh poklicev in vseh slojev, kajti tudi vsi drugi tisoči znanih in neznanih žrtev zločinskega komunističnega terorja so pripadali vsem mogočim slojem in poklicom, najrazličnejšim bivšim strankam in strujam, so bili doma iz najrazličnejših krajev naših pokrajin, so bili torej predstavniki vsega slovenskega naroda. Vsi so morali pasti pod morilsko roko zaradi svojega narodnega prepričanja, zaradi svojega poštenja in idealizma.

Naša pobožna misel velja te dni vsem žrtvam, ki so s svojo krvjo zapečatile svoj nazor odklanjanja divjaških metod, svoj stud do bratomorilske gonje in svojo resnično ljubezen do naroda. Obenem s spominom tistih, ki so nedolžni padli kot žrtev podivjancev, velja naša misel tudi onim nepreštetim, nikjer zapisanim nesrečnim rojakom, ki so jih rablji našega naroda izmučili do smrti po hribih, gozdovih, jamah in drugih neobljudenih krajih, da njihovi grobovi morda nikoli ne bodo odkriti in da narod nikoli ne bo zvedel o njihovi mučeniški žrtvi. Število teh se je dvignilo že do grozovitih tisočev.

V Ljubljani in na podeželju, v naših mestih, trgih in vaseh, po vseh slovenskih hišah in stanovanjih se moramo vprav te dni še posebno poglobiti v to nepopisno tragiko našega ljudstva. Obenem s tem naj se vsakomur v duši okrepi trdna odločnost, da se mora komunističnim morilcem za vedno onemogočiti njihov črni posel in da mora ljudstvo poklicati na odgovornost nje in njihove pomagače. Le z brezobzirno iztrebitvijo morilske družbe, ki si lasti pravico, da sedi nad življenjem in smrtjo našega naroda, smemo upati, da prestanemo sedanjo vihro in si zagotovimo bodočnost, ki bo tem srečnejša, čim temeljiteje bomo odstranili vsako sled kominterne med nami.

Ženeva, 10. nov. DNB. »New York Times« poroča iz Washingtona, da tam vedno bolj domnevajo, da bo Roosevelt kmalu odpotoval na konferenco s Stalinom in Churchillom.

Milan, 8. nov. DNB. V svojem glavnem stanu je sprejel Duce novega pravosodnega ministra Pisentija, ki je bil imenovan za naslednika nedavno umrlega pravosodnega ministra republikansko - fašistične vlade Tringallija.

Zločinsko izzivanje civiliziranega sveta

Odmevi letalskega napada na Vatikan

Rim, 10. nov. DNB. V ponedeljek so se pričela v polnem obsegu očiščevalna dela v predelih Vatikanskega mesta, ki so bili prizadeti od anglo-ameriškega bombnega napada, poroča vatikansko glasilo »Osservatore Romano«.

Rim, 10. nov. DNB. Raziskava drobcev bomb, vrženih na Vatikan, ki jo je izvedel vodja vatikanske tehnične službe, inž. Galeazzi, je ugotovila, da so vržene angleške bombe majhnega kalibra.

Rim, 10. nov. DNB. Ves svet kaže s prsti na Anglo-Američane, odgovorne za napad na Vatikan, piše »Lavoro Fascista«.

Milan, 10. nov. DNB. »Corriera della Sera« piše, da je bil napad na Vatikan izveden dogovorno z Moskvo kot protiudarec papeževi izjavi o korektnem zadržanju nemške vojske, izjavi, ki je izzvala v angleških in ameriških krogih največje ogorčenje.

Zahvalna služba božja za rešitev papeža

Rim, 10. nov DNB. Po naredbi papeževega generalnega vikarja za mesto Rim, kardinala Marchettija Selvaggiania, so bile v torek v vseh rimskih cerkvah zahvalne službe božje za rešitev papeža ob angleškem bombnem napadu na Vatikan.

Hrvatski tisk o anglosaškem barbarstvu

Zagreb, 8. nov. DNB Tukajšnji jutranjiki objavljajo pod celostranskimi naslovi kakor n. pr. »Letalski napad na Vatikansko mesto«, »Brezprimerno izzivanje kulturnega človeštva« (Hrvatski narod) ter »Globoko zgražanje katoliškega sveta« (Nova Hrvatska) poročila iz Rima o bombnem napadu na Vatikan. V komentarjih označujejo listi svoje mnenje o tem atentatu na papežev sedež, pri čemer žigosata »Hrvatski narod« in »Nova Hrvatska« barbarsko vojevanje sovražnika v prvi svetovni vojni in v zadnji preteklosti.

»Da bodo šli tako daleč in da bodo storili nekaj, nad čimer se ne bo zgražal le vsak veren kristjan, temveč sploh vsak kulturni človek,« piše »Nova Hrvatska«, »da si bodo predrznili bombardirati srce krščanstva in tisočletne evropske kulture ter civilizacije, nevtralni Vatikan, tega pač ni nihče pričakoval. To je največje zločinsko izzivanje civiliziranega sveta, storjeno z namero, da bi terorizirali papeža. Zaradi tega strahotnega zločina pa je svet za vekomaj obsodil Angloameričane,« zaključuje list.

Uradni »Hrvatski narod« se zlasti zgraža nad angloameriškimi izvijanji in lažmi ter piše, da zadostuje, če omenimo sovraštvo, ki navdaja duha Angloameričanov in ki hoče uničiti ter razdejati vse evropske kulturne pridobitve. V zvezi s tem opozarjajo na izjave visokega dostojanstvenika anglikanske cerkve, ki je javno pozval angloameriške letalce, naj uničijo stolnico v Kölnu in cerkev sv. Petra. Ta najnovejši primer dokazuje, da si sovražniki prizadevajo izpolniti načrte, ki jih je rodilo njihovo peklensko sovraštvo.

Srbski tisk o bombardiranju Vatikana

Beograd, 8. nov. DNB. »Novo vreme« piše med drugim: »Ne motimo se, če domnevamo, da je Moskva izdala povelje za to sramotno dejanje, ker bi pač rada videla kolonade cerkve sv. Petra razrušene ter bi se nad razvalinami Sikstinske kapele prav tako rogala, kakor nad razrušenimi umetninami Michelangela, Botticelija ali Leonarda da Vincija, toda kulturni svet ve, da tudi brezčastne bombe, ki so bile vržene na Michelangela, niso zamogle uničiti veličine in moči evropskega duha.

Zgražanje v Rumuniji

Bukarešta, 8. nov. DNB. Rumunski tisk obširno poroča o nadaljnjih ugotovitvah v zvezi z angloameriškim terorističnim napadom na Vatikansko mesto. »Capitala« ugotavlja, da je svet sprejel vest o tem zločinstvu z najglobljim zgražanjem. Čeprav doslej niso varovali cerkev v Italiji in niti ne v samem Rimu, se je vendar sedaj prvič zgodilo, da so bile vržene morilske bombe izrecno in namerno na Vatikansko mesto in sicer le nekaj korakov stran od cerkve sv. Petra, tako, da bi prav lahko ogražale tudi papeževo življenje. »Izgleda,« zaključuje list, »kakor da bi bombardiranje papeževe rezidence imelo pomen kake grožnje.«

Pravo lice modernega barbarstva

Bratislava, 8. nov. DNB. Slovaški tisk je z največjo pozornostjo priobčil prva poročila o napadu na Vatikansko mesto. Listi najostreje obsojajo to novo nasilje anglo-ameriških letalskih piratov nad nevtralnim ozemljem Vatikana in ugotavljajo, da so moderni barbari Londona in Washingtona nazorno pokazali svoje pravo lice. Sodba milijonov, ki so v vseh deželah čuli vest o bombardiranju Vatikana, bo brez dvoma izredno huda.

Vladni list »Slovak« poudarja v svojem članku, da ni nikakega dvoma, da so to nesramno dejanje izvršili Angloameričani, ki so s svojimi bombami močno ogrozili tudi baziliko sv. Petra.

Norveška sodba o anglosaškem barbarstvu

Oslo, 8. nov. DNB. Angloameriško bombardiranje Vatikana je zbudilo na Norveškem največjo pozornost. Z zgražanjem se bavijo časopisi v Oslu s tem dobro preudarjenim napadom na častitljive kulturne spomenike. »Aftenposten« govori o terorističnem napadu, ki predstavlja izzivanje brez primere. »Morgenposten« ugotavlja, da za tako dejanje ni nikakega izgovora. Vojaško vodstvo v Londonu in Washingtonu se pač noče ozirati na največje človeške kulturne dobrine. Brezglavi bombni terorizem uganjajo še nadalje in uničujejo nenadomestljive evropske vrednote. Verjetno, da je šlo pri napadu na Vatikan za poizkus izvajati pritisk na papeža. V Angliji in Zedinjenih državah so namreč že dalje časa divji, ker papež ne hodi po poti, ki bi ustrezala angloameriškim agitacijskim načrtom.

Španski protesti

Madrid, 10. nov. DNB. Španski tisk protestira proti anglo-ameriškemu letalskemu napadu na Vatikan. Vest o tem bombardiranju je izzvala v španski javnosti val ogorčenja.

Japonska obsodba anglosaškega barbarstva

Tokio, 8. nov. DNB. (Vzhodnoazijska sl.) Vest o bombardiranju Vatikana je tudi v Japonski izzvala največje ogorčenje. Celokupna javnost obsoja ta zločinski atentat.

Ni nikakega opravičila za ta prestopek anglo-ameriških letalcev, slišimo na vsakem koraku. S to barbarsko akcijo proti tako pomembni kulturni ustanovi so Angloameričani, kakor je poudaril govornik japonskega informacijskega urada, nadaljevali pot, ki je zaznamovana z ruševinami stolnice v Kölnu in drugimi nenadomestljivimi kulturnimi spomeniki. To zavestno rušilno delo bomo utegnili maščevati zgolj s kaznovanjem krivih vojnih zločincev

Churchill svari pred optimizmom

Berlin, 10. nov. DNB. Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn piše: Na banketu pri londonskem županu je Churchill imel govor, v katerem je opozarjal angleško javnost pred lahkomišljenim optimizmom in jo opomnil na ogromne krvave žrtve, ki jih je angleški narod moral doprinesti v svoji zgodovini. Talsti Churchill, ki je v letih 1940 in 1941 mislil, da že vidi vrh gore in si je drznil naznaniti, da bodo l. 1943 že onkraj gore, je danes prisiljen ugotavljati, da bo l. 1944 zahtevalo od Anglije in Zedinjenih držav največje žrtve človeških življenj. Na nemški strani niso nikoli dvomili, da bi bila borba za zunanje utrdbe evropske trdnjave otročja igra, posebno zaradi nalog, ki jih bo sleherni poizkus vdora v evropsko trdnjavo prinesel s seboj. Še vedno pa ostaja Churchill v toliko samemu sebi zvest, da nudi svojemu narodu ponovno zgolj »znoj, kri in solze«, ne da bi mu utegnil absolutno gotovo jamčiti končno zmago, katere izid je pravilno tudi po njegovem mnenju odvisen od »pripetljajev v bitkah«. Včerajšnji Hitlerjev govor, ki izžareva vojno odločnost Nemčije, po vsem videzu ni zgrešil učinka na angleškega ministrskega predsednika, kakor tudi ni sprejel prelahko objave zanesljivo prihajajočega povračila, kar vse dokazujejo njegova izvajanja. Čim pa se je Churchill dotaknil aktualnih političnih vprašanj, je postal izredno nejasen.

Na vprašanje o izidu v Moskvi je bil njegov odgovor na tam sklenjene zaključke nenavadno medel in smo pogrešali tisto samozavestnost, ki jo Churchill ob drugih prilikah tako rad kaže. Isti vtis so zbudile tudi njegove visokodoneče izjave o Imperiju. Sicer se je zavaroval pred očitki, da je likvidator Imperija, vendar pa ni mogel opustiti, da ne bi apeliral na prijateljstvo in sodelovanje z Zedinjenimi državami, ker je od tega, kakor je poudarjal, odvisna sreča bodočih generacij. Ali so morda tudi Churchilla obsedle tesnobne slutnje za bodočnost, ki že nekoliko časa strašijo angleški tisk? Njegova zagotovitev, da se bo borba nadaljevala do osvobojenja dežele izpod tujega jarma, zveni kaj groteskno v primeri z danes obče znanim dejstvom, da so bile na pr. baltske države v Moskvi priznane kot neločljiv sestavni del Sovjetske zveze in naj bo usoda Evrope urejena čisto splošno »na osnovi spoštovanja pred Sovjeti«. Načrti, ki jih je Churchill objavil za preprečenje kaotičnega stanja po vojni, so slične propagandne teze kakor današnje izjave o pomoči »osvobojenim ozemljem«. Kakor niso zamogli Rooseveltovi načrti premostiti bede v Severni Afriki, Siciliji ali južni Italiji, tako tudi previdnostni ukrepi Churchillovega kovane bodo utegnili preprečiti zmede, ki bi jo boljševiška zmaga prinesla Evropi.

Madrid, 10. nov. DNB. V očividnem nasprotstvu s Hitlerjevim govorom niso našla Churchillova izvajanja z dne 9. novembra v madridskem tisku nikakega odmeva. Listi prinašajo govor britanskega ministrskega predsednika na podrejenih mestih in z brezpomembnim naslovom: »Churchillov govor v londonski mestni hiši«.

Izpremenba libanonske ustave

Mersina, 10. nov. DNB. V libanonskem parlamentu se je končala prva debata o izpremembi ustave. Pri prvem čitanju je vseh prisotnih 48 poslancev sprejelo izpremembo sledečih členov ustave: Novi 1. člen pravi, da je Libanon neodvisna država. Njegova celota je nedeljiva, ker poseduje popolno suverenost. Potrjene so dosedanje državne meje. Člen 2. določa, da je arabščina uradni narodni jezik. Raba francoščine je omejena na določene pogoje, ki bodo uzakonjeni s posebnim zakonom.

Predsednik republike podpisuje po smislu ustave one mednarodne pogodbe, ki se tičejo libanonske politike gospodarske pogodbe in slične pakte pa zaključuje vlada.

Za stališče degolističnega disidentskega komiteja je značilno, da radijska postaja v Bejrutu doslej še z besedo ni omenila izpremembe ustave. Posebni poročevalec radija Jaffa javlja, da so oblasti prepovedale vsakršno objavo v listih in po radiju. Zadržanje prebivalstva je mirno, vendar so vsled postopanja oblasti močno presenečeni, ker je izdal general Catroux ob priliki vkorakanja degolistov v Libanon proglas, v katerem je proglasil Libanon za suvereno državo.

Montgomery o sposobnostih nemškega vojaka

Ženeva, 9. nov. DNB. General Montgomery je v razgovoru z vojnim dopisnikom »Stampe« v Italiji podal tudi svoje mnenje o nemški bojni moči. Med drugim je izjavil dobesedno: »Nimam posebno rad Nemcev nasprotno, vendar moram priznati, da so izvrstni vojaki. Doslej vsekakor še nisem ugotovil razlike od onih Nemcev, ki so nam povzročali v Cirenaiki in v Libiji tako neskončne težave. Vsi so odločni, fanatični nacisti, ki se kaj dobro razumejo na vojno obrt.«

Naročite se na romane DK!

Prijave terjatev

Rok za vlaganje prijav za terjatve napram italijanskim oboroženim silam je do nadaljnjega podaljšan.

Iz predsedstvene pisarne.

Obvestila „Prevoda“

Prodajalcem racioniranih živil

Vsi trgovci in zadruge v Ljubljani morajo do konca meseca novembra dokazati število svojih odjemalcev na ta način, da izročijo Prehranjevalnemu zavodu, Novi trg št. 4, soba št. 14, glave novembrskih živilskih nakaznic za vse svoje odjemalce. Glave živilskih nakaznic morajo urediti po abecednem redu, kot je bil urejen seznam odjemalcev dotične trgovine in to najprej glava nakaznice družinskega glavarja, ter nato vseh ostalih članov dotičnega gospodinjstva. Glave vseh vrst dodatnih živilskih nakaznic je treba priložiti glavi navadne nakaznice dotične osebe, ki ji dodatna živilska nakaznica pripada. Vse glave nakaznic morajo izročiti PREVODU najkasneje do 30. t. m. **Osebe, za katere bi trgovec ne izročil glave novembrske živilske nakaznice, bodo črtane iz seznama njegovih odjemalcev in v bodoče zanje ne bo dobival živil.**

Razdeljevanje olja

Trgovci in zadruge v Ljubljani, ki še niso prejeli nakazila za maščobe, pripadajoče do konca novembra, naj dvignejo nakazilo za olje v četrtek 11. t. m. v uradu na Novem trgu št. 4-II.

Razdeljevanje moke

Trgovci, ki imajo še na zalogi čisto pšenično moko (belo), ki je bila nakazana za čas od 1. do 10. novembra, je ne smejo deliti za nadaljnje dneve v novembru, ampak jo morajo do nadaljnje odredbe Prevoda obdržati na zalogi. Za čas od 11. do 30. novembra pripada potrošnikom izključno enotna krušna moka.

Pekom

Ljubljanski peki naj dvignejo nakazila za moko v petek dne 12. t. m.

Potrošnikom

Potrošniki si morejo pri svojih trgovcih, ki te dni dobivajo blago, nabaviti še manjkajočo količino moke in olja za november. Na odrezke za kruh št. 21 do 30 pripada dnevno 124 g krušne moke, odnosno pri pekih 150 g kruha. Na odrezke za maščobe št. 15 do 30 pripada skupno 2 dcl olja. **Do konca meseca novembra naj vsakdo odda glave vseh živilskih nakaznic svojemu trgovcu, ki jih mora izročiti Prehranjevalnemu zavodu.**

Razdeljevanje jabolk za bolnike

Od 12. do 30. t. m. se bodo delila jabolka na novembrska bolniška nakazila, izdana od Mestnega preskrbovalnega urada — odsek za bolnike — in sicer **po 3 kg na osebo** proti izročitvi celega lista A (glave bolniškega nakazila), potem ko so že nabavljena vsa ostala živila.

Jabolka bodo delile naslednje tvrdke: trgovci s sadjem in zelenjavo (stojnice na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu ter ostale sadne trgovine po mestu), Kmetijska družba Novi trg 3), Gospodarska zveza (Majstrova ul. 10), Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev (Vodnikov trg 5), Nabavljalna zadruga drž. železničarjev (Cesta osme divizije 15), I. delavsko konzumno društvo (Kongresni trg 3), Konzumno društvo Vič, Nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev (Prečna ulica 2), Gospodarska zadruga (Bleiweisova c. 29), Konzumna zadruga (Jernejeva c. 39).

Izdajalski vojaški intendant aretiran

Milan, 9. nov. DNB. »Regime Fascista« priobčuje ukaz, ki ga je neposredno po Badoglijevi kapitulaciji izdal generalni intendant italijanske vojske Operti vsem njemu podrejenim četam. V ukazu nasvetuje vsem oficirjem, podoficirjem in vojakom, da zapustijo brez sleherne formalnosti svoje čete in se vrnejo k svojim družinam. Oficirjem svetuje, da zapustijo čete v civilni obleki. »Regime Fascista« poudarja, da je ta listina nov dokaz izdajalskega zadržanja Badoglija in izdajalske skupine generalov, ter izraža upanje, da je medtem uspelo zapreti generalnega intendanta Opertija.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Nenadkriljiva burka, pri kateri se boste do solz nasmejali

Moser kot detektiv

V gl. vlogi: Hans Moser; sodelujejo: lepa Elfriede Datzig, simpatični Wolf Albach Retty in drugi priljubljeni dunajski igralci.

Predstave: ob 15.30 in 17.30 uri!

Tel. 27-30 **KINO SLOGA** Tel. 27-30

Obilo prisrčnega smeha in zabave Vam nudi najboljši nemški humorist Heinz Rühmann v svojem filmu

„Zaupam ti svojo ženo“

Heinz Rühmann kot neprostovoljni varuh lepe žene — pomeni vrsto blaznih pustolovščin. — Predstave ob delavnikih ob 15. in 17. uri. V nedeljo ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30.

KINO MATICA Telefon 22-41

Zabavne dogodivščine mlade filmske igralke, ki se na svojo vlogo iz operete

Pri belem konjičku

pripravlja na povsem svojevrsten način V gl. vlogah: Leny Marenbach, Dorit Kreisler, Karl Schönböck itd.

Predstave ob nedeljah: ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30 uri.

KINO KODELJEVO Tel. 41-64

Kako pleše Dunaj ob veselih Straussovih valčkih, vam bo pokazal šegavi Hans Moser v velezabavnem filmu

VABIMO NA PLES

Predstave: nedelja ob 14.30 in 17. uri, delavnik ob 17. uri

Padli so za svoj narod

Kočevske in druge žrtve komunističnega terorja

Drago Tomažič

Med onimi prvimi, ki jih je zločinsko »sodišče« v Kočevju »sodilo« in »obsodilo« na smrt, je bil tudi mladi Drago Tomažič, zasebni uradnik.

Drago Tomažič je bil rojen leta 1914 na Tinju kot sin ugledne učiteljske rodbine. Njegov oče, Ivan Tomažič je bil na Tinju 43 let nadučitelj in živi danes kot obče spoštovani 83letni starček skupaj s svojo zakonsko družico in zgledno materjo v pokoju v Slov. Bistrici. Starša sta vzorno vzgojila deset otrok, med temi tri sinove in eno hčerko za učiteljski poklic. Dva sina šolskega upravitelja. Maksa in sedaj Dragota, krije že hladen grob.

Tomažičeva rodbina spada v ono svetlo generacijo naših starih učiteljev, ki so ostali med ljudstvom, med katerim so službovali, v trajnem hvaležnem spominu. Čeravno so ti učitelji po veliki večini že davno pomrli, so ostala njih imena, posebno pa sledovi njihovega dela živi po naših kmečkih domovih in naših vaseh, ker so bili izven šolskega delokroga pravi prosvetni pionirji ter so bili tudi odraslim učitelji in vzgojitelji v najlepšem pomenu.

V tej smeri se je udejstvoval celo svoje življenje stari gospod Ivan Tomažič, v tej smeri pa je vzgojil tudi svoje otroke. Mladi Drago, zdrav, čvrst in idealen, je bil telovadec že od otroških let in ves predan

svojemu narodu. Ko so začeli komunisti s požigi in pokolji med našim ljudstvom, je Drago Tomažič hitel branit kmečke domove, ker je med njimi rastel, ker je ljubil vse ono veliko, kar iz teh kmečkih domov izhaja. V tem obrambnem boju je vztrajal do konca in pustil tam tudi svoje mlado življenje.

»Jutro« je že poročalo, da je Drago Tomažič, ko je razglasil komunistični »sodni zbor« svojo strašno »sodbo«, izjavil, da mu ni težko umreti za narod. Zdi se nam, kakor da prihajajo te besede od nekod daleč, da jih marsikateri današnji človek, ki nemirno hiti nekam naprej, sam ne vedoč kam, v njihovem pomenu sploh ne razume več. Ali prišel bo čas, ko bo konec krivih prerekov, in takrat bomo spoznali, da smo hodili mimo zakladov, ne da bi jih spoznali. In takrat bo, mladi Tomažič, oživel tudi Tvoj danes zapuščeni grob.

Major Danilo Koprivica — Boruta

Med pietetnimi svečanostmi, s katerimi se narod klanja spominu žrtev ogabnega zločinskega procesa, ki so ga samozvani oblastniki uprizorili v kočevski kinodvorani, in vseh drugih, ki so padli pod komunističnimi streli, sta bili v nedeljo in ponedeljek dve, ki sta se oddolžili spominu majorja Danila Koprivice-Boruta, ki ga je smrt letela v borbi s komunisti. Nedeljski parastos, ki ga je za pokojnim junakom v prenapolnjeni pravoslavni cerkvi ob asistenci opravil protiarhimandrit Bogdan Matković, je pokazal priljubljenost in prizadetost pri vseh, ki so majorja poznali. Tudi maša zadušnica, ki je bila v ponedeljek opravljena v stolnici za njim ter za pokojnim borcem Rudljem Marinčičem, je bila dokaz globoke presunjenosti vseh njunih prijateljev.

Kot mož najpoštenejših vrlin in sposobnosti je bil pokojni Danilo Koprivica eden izmed prvih borcev proti slovenski narodni nesreči. Dasi sin daljne Hercegovine, je bil

po svojem službovanju tako zrasel z našim narodom, da je bilo dobro slovenskega naroda tudi njegovo dobro in trpkost narodne usode bol tudi njegovemu srcu. V težki borbi, ki jo je bolan vodil z vso dosledno.stjo ter možnostjo, je bil eden izmed onih, za katere so iskali komunisti dan na dan priliko, da se mu osvetijo. V sodelovanju z badoljevsko artilerijo se jim je končno to posrečilo. Med ruševinami svoje postojanke je težko ranjen našel smrt tudi komandant Borut, svetal zgled bratstva in visokih idealov.

Naj mu v zemlji, ki jo je vzljubil kot svojo rodno, počitek ne bo pretežak ob zavesti, da ga je v smrt pognala bratomorilna sla izgubljenih sinov slovenske matere.

*

Nove žrtve iz Bele Krajine

Kakor v Kočevju, so zbrali komunisti tudi v Novem mestu in po drugih večjih krajih Dolenjske, kjer so sodnije z zapori, večje število ujetnikov. Brzčas so nameravali tudi drugod uprizarjati sodne tragikomedije po kočevskem vzorcu, pa jih je očividno prehitela očiščevalna akcija nemške vojske. S strahom čaka javnost podrobnih poročil, kaj se je s temi ujetniki zgodilo, ker prihajajo vesti, da so komunisti premnoge izmed njih pomorili.

V Črnomlju so zbrali komunisti okrog 50 ujetnikov iz raznih krajev Bele Krajine, a tudi od drugod. Ko se je bližala osvoboditev, so v noči od 13. na 14. oktober, trdno povezane z žico, odpeljali na treh vozovih v Gorjance 13 oseb. Bili so to: posestnica Bara Gornik, mati treh otrok, učiteljica Pavla Penko iz Črnomlja, orožnika Avgust Erzetič in Janez Grom, posestnik Franc Oven, brat že prej od komunistov umorjenega profesorja Ovna, posestniški sin Martin Nemanič, posestnik Kobetič, mlinar Franc Ivanetič, električar Ludvik Stavjel, branjevec Jože Molek, Anton Tajčman, Janez Luzar in Barbara Beriči.

Vse te so razbojniki odvedli neznano kam v Gorjance. Pozneje so ljudem sami govorili, da so bili vsi izdajalci in da so jih zato likvidirali, to se prav pomorili.

Enako usodo so hoteli komunistični krvniki pripraviti tudi ostalim ujetnikom, ali vsaj večini od njih. Toda Črnomlju so se medtem že približali nemški vojaški avtomobili, kar je ujetnike rešilo. Streli krvnikov so do smrti zadeli samo Alojzija Franca, ki je bil sam pristaš OF in vodja komunistične obveščevalne službe v Metliki, a se je potem zameril še bolj radikalnim komunistom, ki so tudi njega in nekaj njegovih tovarišev strpali v zapor. Strel je zadel tudi metliškega prošta g. Alfonza Klemenčiča, vendar pa njegova rana ni smrtna in je g. prošt že na potu okrevanja. Vsi ujetniki komunistov so bili s prihodom nemških čet srečno rešeni, umori gori navedene trinajstorice pa so prebivalstvo navdali še z večjim ogorčenjem proti komunistom in njihovim pomagačem.

Gospodarstvo

= **Povečana proizvodnja lesa v Nemčiji.** Glede na velik pomen lesa v vojni proizvodnji je bilo za leto 1943. določeno, da se skupna količina sečnje v Nemčiji poveča od 70 na 80 milijonov prostornih metrov. Sedaj pa bo treba ta les izvoziti iz gozdov. Da se odvoz pospeši in sploh omogoči, sta nemški državni vodja kmetov in nemški državni gozdarski mojster izdala poziv kmečkemu prebivalstvu, naj mobilizira vse sile za odvoz lesa, ki se mora izvršiti do konca marca 1944. Razpisane so premije za kmete, ki bodo odvažali les iz gozdov. Kmet, ki z dvema konjema odpelje več kakor 50 prostornih metrov lesa iz gozda, dobi 10% pribitek k enotni odškodnini za prevoz, pri prevozu preko 100 kubičnih metrov pa znaša prebitek celo 15%. Kmetom je priznana tudi premija v ovsu, in sicer v višini dveh kilogramov dnevno za vsakega konja, ki se uporablja pri odvozu lesa. Izdani so bili posebni ukrepi, da se pospeši pripravljanje drv.

= **Delokrog novega hrvatskega ministrstva za osvobojene hrvatske pokrajine.** Iz Zagreba poročajo, da je poglavnik izdal zakonski dekret o delokrogu novega ministrstva za osvobojene hrvatske pokrajine. Temu ministrstvu so podrejeni vsi uradi (razen vojaških) na področju svojčasne kraljevine Dalmacije v mejah z dne 25 julija 1914 in na področju Sušaka, Senja in Gospića ter na jugu v srezih Ljubuški in Trebinje. Vsi šefi civilne uprave na tem področju so podrejeni novemu ministrstvu, ki lahko od vseh ministrstev obsega tudi one dele Istre, ki pripadajo Neodvisni državi Hrvatski.

= **Obvezno serviranje vina v Španiji.** Ker je Španija zaradi vojne izgubila pretežni del možnosti izvoza vina in je tudi potrošnja v deželi sami razmeroma slaba, na drugi strani pa je pri precejšnjih starih zalogah letošnji pridelek prav obilen, je španska vlada izdala predpis, po katerem so gostilničarji in restavraterji dolžni pri serviranju jedil v vsakem primeru servirati tudi vino, in sicer najmanj en kozarec. Vrhu tega priporočajo gostilničarjem in restavraterjem, naj po možnosti po kosilu servirajo gostom tudi grozdje. Slični ukrepi so bili izdani že leta 1936., ko je vladala velika ponudba vina in so se takrat prav dobro obnesli.

= **Zbiranje starega papirja v Nemčiji.** Nemški državni poštni minister je izdal odredbo, ki ima namen, še povečati količino starega papirja, ki se že vrsto let zbira, na drugi strani pa olajšati manipulacijo s starim papirjem. Zato je med drugim odredil, da se papir, ki se zavrže, ne sme zmečkati, temveč se mora vsak, tudi najmanjši košček nezmečkan spraviti.

= **Nov klirinški tečaj med liro in francoskim frankom.** Med Italijo in Francijo je bil sklenjen dogovor glede novega obračunskega tečaja za plačilni promet med obema državama, ki velja tako za finančne transakcije kakor tudi za blagovni promet. Novi tečaj je določen v razmerju 2 franka za eno liro, kakor je obstojal pred izbruhom vojne.

= **Madžarsko - turška kompenzacijska kupčija.** Med Turčijo in Madžarsko je bil sklenjen dodatni trgovinski sporazum, po katerem bo Turčija dobavila Madžarski 10.000 metrskih stotov sončničnega semena. Madžarska pa bo dobavila Turčiji ustrezajoče količine parafina.

= **Gojitev svileprejk brez murv.** Na Japonskem in v Koreji so v zadnjem letu prvikrat v večji meri gojili svileprejko posebne vrste, ki se v japonščini imenuje »eri san« (Attacus Ricini). Medtem ko se navadne svileprejke hranijo samo z listjem murve, se te svileprejke zadovoljijo tudi z listjem topola, kakor tudi z listi raznih drugih rastlin, zlasti ricinusa, na kar se sklicuje tudi latinsko ime. Ker se ricinusovo olje neobhodno potrebuje kot mazilno olje v letalstvu, je japonska vlada v zadnjih letih pospeševala gojitev ricinusa. Da bi bila gojitev ricinusa bolj rentabilna, je bila lani povezana z gojitvijo te posebne vrste svileprejk. Gosenica se že po dvajsetih dneh zabubi in je zato mogoče doseči s to novo vrsto svileprejke več pridelkov na leto. Svila iz kokonov nove svileprejke je prav odlična in se posebno odlikuje po svoji trpežnosti.

Kaj je novega...?

Ko se srečata znanca, je v navadi, da se vprašata — celó hkrati — drug drugega: »Kaj je novega?« Človek se nipoma ob tem domisli starih Atencev, ki so se na trgih in ulicah pozdravljali s tem stavkom. Demosten jih je zaradi te navade, ki razodeva največkrat le brezdelje in zgolj gobezdništvo, grajal. Vendar so Atenci vseeno še nadalje le politizirali, govoričili in postopali, sužnji pa so jim obdelovali polja.

Ponavadi odgovori znance znancu: »Nič!« V resnici je mnogo novega, le da so ljudje slabi opazovalci ali pa celo nečeju videti in slišati. In vendar bi lahko znance znancu odgovoril v zadnjem času namestu »Nič!« na primer naslednje:

da so postali ljubljanski policisti po osmem septembru, ko nas je zapustila badoglijevska družina, zopet možje na mestu, ker so vdihnili čistejši zrak. Človek jih z veseljem pogleda, ko stojijo v črnih uniformah z leskečajočimi se gumbi, v belih rokavicah in s slovenskim grbom na pokrivalu;

da se je Ljubljana spremenila tudi v toliko, da nam ni treba gledati ostudnih prizorov, kako se ženske, ki so pljunile na narodno čast, vlačijo z badoglijevskimi soldati in osladnimi kvesturini. Pri tem mislim namreč tiste ženske, ki so bile obenem najboljše zaveznice rdečih. Iz vse Slovenije ne vemo za primer, da bi se izpolnile komunistične grožnje, namreč, da bodo »osvobodilci« te izkoreninjenke ostrigli. Morali so le priti naši domobranci in policisti, da so potisnili tem priležnicam v roke metle in krtače. To je bilo takrat, ko so se od svojih ljubčkov poslavljale na ljubljanski postaji, tiste iz »boljših« družin pa na svojih domovih;

da so vzeli »na piko« komunisti vse domobrance, da pa jim ni uspelo vzeti na piko »Rupnikove bande«. Pri tem mislijo odred poročnika Evgenija Rupnika, ker so ti pripadniki oblečeni v vetrne jopiče, ukrojene iz kamufliranih šotorskih kril in jih je zato težko opaziti;

da deluje Urad za narodno obnovo z vso paro in da pripravlja načrt, po katerem bodo »pritegajeni« k narodni obnovi vsi tisti mladeniči, ki so si znali tako hitro preskrbeti mesta v raznih telegrafskih tečajih, kot tramvajski uslužbenci in kot železniški nameščenci. Človeka resda kar pogreje ko si ogleduje ljubljansko »zlato mladino« v ozkih hlačah in s širokimi rameni, ustvarjenimi nalašč za puško. Tem fantičem so pač namenjeni krampi. Mogoče se zdi naša obljuba le šala, vendar jo bodo prizadeti krepko okusili. Pri tem merodajni ne bodo čakali pomladi, temveč se bo začelo delo že kar to zimo. Seveda bodo pri tem obnovitvenem delu zaposlene tudi mestne punčare, da bodo s tem rešene dolžnosti, ki so jo imele naloženo od OF odborov; ne bo jim treba namreč trositi zvečer po ulicah listkov »živela narodna osvobodilna vojska«. Merodajni bodo s to gesto dosledno realizirali parolo »žrtve morajo biti«. Seveda pri tem delu ne bodo izvzete niti one iz »boljših« hiš;

da je vzkliknila histerično gospa Polhova iz Novega mesta za časa enodnevne »dolenjske republike«: »Kaj pa so mislili vendar ti beli hudiči, da smo tako naivni! Mi smo imeli z Italijani vedno stike!«;

da je komunistični žolčni bes, ko je govora o ljubljanski policiji, najboljši dokaz, da mislijo nove, mlade in pametne policijske moči kar zares očisti Ljubljano od OFarske bande;

da so vsled tega zatorej pojenjale tudi strašne »novice« iz »osvobodilnega ozemlja«;

da so rdeči teroristi na Primorskem prepovedali pod smrtno kaznijo brati ljudem, ki so si tolikanj želeli naše besede, kakršne koli slovenske časnike;

da so postali ti »prokleti domobranski izdajalci« tako predrzni, da si njihovi poborniki in dopisniki upajo — pomislite — podpisovati kar s polnim imenom;

da se je zgodilo čudo, ki ga Slovenci nismo bili vajeni, da namreč vsi slovenski listi, pa naj bodo dnevniki, tedniki ali mesečniki in naj so poprej zastopali kakršnokoli nazorsko ali politično smer, zdaj vsi popolnoma soglašajo v pobijanju komunizma in so si edini v ostri borbi proti njemu. Ta pojava človeku že kar sapo jemlje;

da bo moralo vodstvo OF verjetno podaljšati rok za razpis »narodnega osvobodilnega posojila«, ker se je »ljudstvo« slabo odzvalo njihovemu pozivu in so odrekle topot tudi tiste »težke« ribe;

da so kljub nastopivšemu mrazu ljubljanski domobranci - dobrovoljci še vedno vroči in nestrpno čakajo, da jih pokliče poveljništvo pod orožje, da iztrebijo tisto komunistično golazen, ki se je razpršila po tako »nenadoma preminuli dolenjski sovjetski republiki«;

da je napisal te strupenosti tisti zloglasni LJENKO

Kronika

* **Smrt nemškega znanstvenika na bojišču.** Vodja nemškega državnega zavoda za zgodovino v Berlinu dr. Karl Rihard Gamser je zapečatil svoje delovanje za Veliko Nemčijo z junaško smrtjo na bojišču. Pokojniku je bilo šele 35 let. Študiral je v Berlinu in Monakovu zgodovino ter je pripadal ožjemu krogu učencev monakovskega zgodovinarja von Müllerju. Že takrat je navezal stike z Walterjem Frankom in Otokarjem Lorenzom, ki sta imela odločilno besedo pri ustanovitvi državnega zavoda za zgodovino nove Nemčije. V študijskih letih se je Gamser pridružil gibanju Adolfa Hitlerja, pozneje je postal docent za zgodovino na tehniki v Monakovu, leta 1940. pa je prevzel kot komisar vodstvo te ustanove. Njegova beseda je bila zelo živa in vzpodbudna. Gamserjevo poglavitno delo ima naslov »Nemčija kot evropska sila reda«. To delo tolmači smisel nemške politike v zadnjem desetletju.

* **Zasedanje posebnega sodišča v Cremoni.** V zgornjeitalijanskem mestu Cremoni se pripravlja proces, v katerem bodo sojeni izdajalci v velikem fašističnem svetu, ki so pod vodstvom Dina Grandija dne 24. in 25. julija t. l. izdali Duceja. Sodišče, ki bo sodilo izdajalce, se je preselilo v Cremono iz Rima, razprave proti izdajalcem pa bodo javne, tako da bo imelo prebivalstvo priliko spoznati zakulisne spletke, ki so povzročile Ducejev odstop.

* **Churchill ne bo več potoval.** Iz Berlina poročajo po londonskem opoldnevniku »News of the World«, da se je Churchillovo zdravstveno stanje tako spremenilo, da mu zdravniki v bodoče ne morejo več dovoliti večjih državnih potovanj, tudi tedaj ne, če bo šlo za posebno nujne zadeve. Churchill se je tej zahtevi zdravnikov baje uklonil in bo svoja potovanja omejil samo na najnujnejše.

Iz Ljubljane

u— **Maše zadušnice za vsemi znanimi in neznanimi žrtvami komunističnega terorja med Slovenci bodo v petek, 12. t m., po vsej Ljubljanski pokrajini. V Ljubljani sami bodo slovesne žalne službe božje ob 7. zjutraj v stolnici in istočasno po vseh ostalih župnih cerkvah v mestu.**

u— **Zlata poroka.** Dne 11. novembra praznujeta 50letnico poroke mornariški nadkomisar v pokoju g. Ivan Golias in gospa Valentina roj. Družkovičeva. Jubilant je služboval nad 30 let v bivši avstro-ogrski vojni mornarici, njegova soproga ga. Valentina pa je hčerka svoječasnega posestnika pri »Figovcu« Andreja Družkoviča. Zakonca živita že od leta 1919. na Bledu, svoj praznik pa sta si želela slaviti v rojstnem mestu v krogu svoje družine. Golias rod je izredno trden, kar lahko sklepamo iz dejstva, da je tudi oče današnjega slavljenca trgovec iz šempetrskega predmestja Ivan Golias praznoval enak jubilej s svojo soprogo l. 1912 na Bledu. Slavljencema želimo, da bi dočakala v zdravju in zadovoljstvu še nadaljnje življenjske praznike.

u— **Ivan Mršol šestdesetletnik.** Danes praznuje v krogu svoje družine svoj šestdeseti rojstni dan g. Ivan Mršol, lesni in sadni trgovec ter posestnik iz Kovorja. Vedno delaven in marljiv si je stekel obilo zaslug zlasti za gospodarski napredek Kovorja. Mnogo je doprinesel k ustanovitvi in razvoju raznih društev in zadrug, posebno pa se je trudil za ugodno rešitev agrarne reforme. Kot izbornega sadjarskega strokovnjaka ga pozna vsa gorenjska dežela, pa tudi v Ivanjici in Zemunu je s svojimi nasveti mnogo doprinesel k razvoju tamošnjega sadjarstva. Pred vojno je dobil mnogo nagrad in pohval na raznih sadjarskih razstavah. Jubilantu želimo še mnogo uspehov pri njegovem bodočem delu.

u— **Na ničli.** Odkar imamo sneg, so zlasti noči prav hladne. V torek čez dan smo imeli komaj 4.6 stop. C. Nastopila je jasna noč in včeraj zjutraj je živo srebro prvič v letošnji jeseni bilo natanko na ničli. Vreme se je zjasnilo in dopoldne nas je izmed oblakov zdaj pa zdaj pozdravljalo medlo jesensko sonce. Danes goduje najznamenitejši jesenski patron, ki krsti mošt v vino. Polno je kmečkih rekov okrog njegovega godu: Snedena je Martinova kaša, sklenjena je letos paša. Sv. Martin naj bo suh, da pozimi raste kruh. Sv. Martin oblačen ali meglen, pride zima, voljna ko jesen. Za soncem St. Martina takoj pride sneg, zmrzlina; pa četudi ta dan dobro greje, tri dni se babje leto šteje. Če Sv. Martin suši in zmrzuje, kmet voljno zimo pričakuje. Če Sv. Martin listje obdrži, huda zima sleči. Če na Martina jasen in sončen dan, bosta v treh dneh pobeljena hrib in plan. Če je na Sv. Martina dan grdo in oblačno vreme, bo potem lepa zima; če je pa sončno in toplo, se lahko kmalu nadejamo hude zime.

Zimske večere vam bo letos krajšal „RAZGLEDNIK" Jutra

u— **Še o tobaku in tobakarjih.** Na našo notico glede razdeljevanja tobaka in o predlogu, naj bi se tudi zanj uvedle nakaznice, smo prejeli iz vrst nežnega spola dve pripombi. Prva čitateljca pravi: Cigarete se izdajajo neredno. Moški so v službi, zato stopi skrbna ženka v trafiko, da kupi za moža cigarete in ga pripravi v dobro voljo. Sploh pa so ženske tudi prej kupovale cigarete, ko je bilo tega blaga dovolj, pa se ni nihče oglasil zaradi tega. So morda izjeme, da kupujejo ljudje tobak v »druge svrhe«, med njimi pa so gotovo tudi moški. Nismo proti nakaznicam za tobak, bodo vsaj naši možje kupili cigarete, kadar bodo imeli čas. S temi besedami hočem pojasniti samo naš težavni položaj: videle bi rade, da bi možje imeli cigarete, ne upamo pa se k trafikam zaradi neprijetnih opazk. — Druga zastopnica žensk se je oglasila k naši notici, se jedrnateje izraža: Rada bi poznala tega gospoda, ki vidi v kačah pred trafikami večino žensk, ki vodijo črno borzo s tobakom. — Takšna je stvar s cigaretami in tobakom v očeh naših žensk.

u— **»Petrinka«, novo pripovedno delo pisatelja Ivana Matičiča,** ki izide v letošnji izdaji Vodnikovih knjig, bo brez dvoma zbudilo zasluženo pozornost. Malo dobimo sedaj izvirnih leposlovnih del, zato se brž včlanite v Vodnikovo družbo, ker se lahko zgodi — predlanskim in lani je bilo tako — da bodo knjige kmalu po izidu že pošle.

u— **Hišni posestniki!** Predpisane brizgalne za hišno zaščito si lahko nabavite pri **Herščič,** Rimska c. 13.

u— **Kako je treba zračiti shrambo za krompir.** V shrambah za krompir morajo biti okna odprta, dokler ne zdrkne živo srebro na 2 stop. pod ničlo. Krompirjevi gomolji potrebujejo zlasti v poznih jesenskih mesecih mnogo svežega zraka. Mrzli zrak ovira rast bakterij, ki povzročajo gnitje krompirja. Paziti pa je treba, da se krompir zavaruje pred nižjimi temperaturami, kajti mraz, ki doseže 6 ali celo 8 stop. pod ničlo, silno škoduje krompirju.

u— **Nalivna peresa,** boljša, dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44.

u— **»Islandski ribič«** je najboljši roman znanega francoskega romanopisca Pierra Lotija. Pisatelj slika z živo besedo zanimivosti pomorskega življenja, opisuje pestrost eksotičnega življenja ter mojstrsko obravnava problem ljubezni in ženske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino Vladimir Levstik, opremil pa je knjigo inž. arh. A. Gaspari. Delo je izdala knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, dobi pa se tudi v drugih knjigarnah.

u— **Zahvala.** Izrekamo iskreno zahvalo prečastiti duhovščini, cenjenim tovarišem in tovarišicam ter prijateljem in znancem pokojnega Josipa Križnarja, šol. upravitelja vpok., ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Maša zadušnica bo v petek, 12. t. m. ob 7.30 v Trnovem. — Žalujoči Križnarjevi in sorodstvo.

u— **Angleški učbenik** prof. dr. J. Kotnika je pravkar izšel in se dobi v **knjigarni Tiskovne zadruge** v Ljubljani, Šelenburgova 3.

u— **Starše in dijake-inje srednjih, strokovnih, meščanskih šol** opozarjamo na naš specialni pouk v sledečih odsekih: 1. za posamezne predmete, 2. za jezike, 3. za privatiste, 4. učna pripravljalnica-korepetitorij »Napredek«. Izbira predmetov po želji. Najpopolnejša organizacija. Vpisovanje dnevno. **Specialne instrukcije za srednje šole. Kongresni trg 2,** v prostorih Trgovskega učnega zavoda. Središče mesta!

u— **Društvo slovenskih likovnih umetnikov** je o prazniku Vseh svetnikov darovalo »Društvu slepcev« v Ljubljani 100 lir, s čimer je počastilo spomin svojih pokojnih članov — likovnih umetnikov.

u— **Zapomnite si dobro,** da boste dosegli za vaš psalni stroj, ki ga nameravate prodati, najvišjo dnevno ceno pri tvrdki EVEREST, Prešernova 44

u— **Kadar bo snežilo,** bodo hidranti po Ljubljani skriti pod belo odejo. Kdor mora čistiti sneg pred svojo hišo, mora tudi skrbeti, da bodo letošnjo zimo hidranti vedno izven snega in ledu, torej vsak čas uporabni. Ob letalskih napadih, ko samo urni gasilci lahko preprečijo najhujše nesreče, mora biti vsakdo, ki mu je poverjena letalska zaščita, poučen o stanju hidrantov na svojem področju. Opozarjamo že zdaj, naj bodo hidranti letošnjo zimo vsaj uporabni.

u— **Knjigovodstva, korespondence, stenografije, strojepisja** se dodobra naučite v specialnem tečaju, ki prične 15. novembra. Izbira predmetov po želji. Učnina nizka. — Podrobne informacije: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— **V zaklonišču** mora biti električna razsvetljava, kjer je to le mogoče, razen tega pa še nadomestna razsvetljava (žepne svetilke, petrolejke, sveče).

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji** — dnevni in večerni — prično 15. novembra. Specialna strojepisna šola: največja moderna strojepisnica. Desetprstna metoda. Učnina nizka. Specialni tečaji tudi za stenografijo, knjigovodstvo, jezike itd. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— **Nesreče.** V ljubljansko bolnišnico so te dni pripeljali spet več ponesrečencev iz mesta in z dežele. 71letna žena delavca Cecilija Novakova iz Zgornjega Kašlja je padla z lestve in si zlomila levo roko. Tudi 38letni kleparski mojster Anton Lavrič iz Ljubljane se je pri padcu z lestve hudo poškodoval; zlomil si je desno nogo. Na Miklošičevi cesti v Ljubljani je bil povožen 68letni upokojeni učitelj Ivan Vuga iz Ljubljane, pri čemer je dobil poškodbe po vsem telesu. S smodnikom se je igral 13letni sin posestnika Jože Tavželj iz Cerknice; vrgel ga je v ogenj in mu je puh poškodoval oči. V desno nogo se je usekal 17letni sin posestnika Franc Švigelj iz Babne gorice. 3letni sinček delavca Jože Kraševan iz Ljubljane se je polil z vrelo vodo in dobil opekline po nogah. Na železnici se je ponesrečil 25letni ključavničar Rudolf Zavrl; lokomotiva ga je pritisnila v železne drogove in mu zlomila desnico. Pri delu je padel in si zlomil desno ključnico 65letni delavec Ivan Lavrenčič iz Ljubljane. 15letna služkinja Pavla Štrumbljeva iz Tomišlja se je z vilami zbodla v levo nogo. Žrtev kolesarske nezgode je postala 13letna hčerka delavca Marija Volkova iz Ljubljane; nek kolesar jo je na Tržaški cesti podrl in si je pri padcu zlomila levo nogo. S hleva je padel 36letni delavec Ivan Krulje iz Ljubljane in dobil notranje poškodbe. 39letni monter mestnega vodovoda Jakob Bergant je padel s tramvaja in se potolkel na levem kolenu.

Spoduje Štajersko

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu naslednja dela: »Igra na zelenem travniku«, opera »Čarostrelec« in žaloigra »Kovarstvo in ljubezen«.

Dekleta iz Weiza na srednjem Štajerskem so obiskala Ljutomer. V Zgornji Radgoni jih je pozdravila okrožna dekliška voditeljica, nakar so bile v gradu, ki je zdaj dekliška šola, pogoščene. Naslednje jutro so si ogledale grad in okolico, nato pa so se odpeljale v Ljutomer in v Slatino Radence. Ogledale so si taborišče dekliške delovne službe na Kapeli, potem so se vrnile domov.

V Slovenski Bistrici je bil ob zaključku tedna tečaj, ki so se ga udeležile dekliške skupinske voditeljice iz vsega mariborskega deželnega okrožja. Izdelan je bil načrt za prihodnje tedne. Nemška mladina pripravlja letos spet mnogo igrač. Dekleta pa so bila tudi poučena o raznih svetovno nazorskih vprašanjih. Prepevala so in tekmovala. V tečaju so bili tudi voditelji dečkih skupin, ki so se z dekleti zbrali k zaključnemu zborovanju. Podoben tečaj je bil v gornjeradgonskem gradu za ljutomerski okraj.

Iz Trsta

Začetek šolskega leta v Trstu, na Krasu in Notranjskem. Tržaški »Piccolo« poroča, da se bo začel pouk v tržaških ljudskih, srednjih in drugih šolah v območju tržaškega mesta v ponedeljek 15. novembra. V območju didaktičnih ravnateljstev, ki spadajo v področje Postojne, Sv. Petra na Krasu, Sežane in Nabrežine, dan začetka šolskega pouka še ni določen. Prav tako še ni gotovo, kdaj se bo začel šolski pouk v Miljah, v Dobrdobu in okolici ter v okolici tržaške mestne občine.

Dramsko gledališče v Trstu. Družina dramskega gledališča iz Benetk pod vodstvom Carla Micheluzzija napoveduje svoje dramske predstave v Trstu. Repertoar je sestavljen iz Goldonijeve »Zdrahe na vasi« in drugih dram in komedij italijanskih pisateljev, med katerimi je z nekaj odrskimi stvaritvami zastopan Goldoni. Prva predstava beneških igralcev v Trstu bo v četrtek 11. novembra.

Nezgoda na vlaku. Peter Casagrande iz Trsta se je peljal z vlakom v Videm. Med vožnjo se je pred Vidmom z močnim sunkom zaletel ob vrata in obležal skoraj nezavesten z občutnimi poškodbami po vratu in glavi. Ob postanku vlaka v Vidmu so ga prepeljali v viderniško bolnišnico.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 11. novembra: Martin škof.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pri belem konjičku.
Kino Slога: Zaupam Ti svojo ženo.
Kino Union: Moser kot detektiv.
Kino Moste: Veliki kralj.
Kino Kodeljevo: Vabimo na ples.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 11. nov., ob 16.: **Kovarstvo in ljubezen.** Red Četrtek.
Petek, 12. nov., ob 16.30: **Potopljeni svet.** Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Schiller: »Kovarstvo in ljubezen«. V Drami je prikazana traged ja ljubezni, kot edinega in poslednjega oznanila človečanske svobode, skozi katero neusmiljeno udarja idejno in nazorsko nasprotje aristokratskega in meščanskega sveta. Vlogo predsednika bo igral prvič v letošnji sezoni Milan Skrbinšek. Ostala zasedba: Ferdinand — Jan, pl. Kolb — Peček, lady Milfordova — Danilova, Wrm — Nakrst, Miller — Gregorin, njegova žena — P. Juvanova, Lulza — Levarjeva, Zofija — Pugljeva, sluga — Roztresen.

OPERA

Četrtek, 11. nov., ob 16.: **Netopir.** Red A.
Petek, 12. nov.: Zaprto.
Sobota, 13. nov., ob 16: **Orfej in Evridika.** Red Sobota.

J. Strauss: »Netopir«. Operета v treh dejanjih. Osebe: Eisenstein-M. Sancin, Rozalinda-Mlejnikova, Alfred Čuden, Adela-Ribičeva, Blind-Jelnikar, Falke-B. Sancin, Frank-Janko, Orlovski-Drenovec, Ida-Japljeva, Melanija-Košrjeva, Žaba-Simončič. Dirigent: S. Hubad, režiser: E. Frelih, koreograf: ing. P. Golovin.

Rimski-Korsakov: »Snegurečka«. Prihodnji teden bo premiera na novo naštudirane »Snegurečke«, ki prihaja po dolgoletnem premoru zopet na naš oder. Libreto tega dela se odlikuje po svoji poetični snovi v pravljičnem elementu: zgodbi o Snegurečki, hčerki deda Mraza in vile Pomladi, ki si želi med ljudi, da bi spoznala njihovo življenje. Glasbena stran dela razodeva izvirnost. Motivi in prvine komponistove folklore služijo kot osnova za to in vsa druga njegova dela. Opero bo muzikalno naštudiral Niko Štritof, zrežiral jo bo R. Primožič.

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 11. NOVEMBRA

8.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročilo v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Glasbeni uvod. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert glasbe za razvedrilo; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Koncert Malega orkestra Stenovica. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Dva priljubljena instrumenta: citre (Marjan Hebein) in harmonika (Stanko Avgust); poje Jarc Andrej. 17.45—18.00: Narodopisno predavanje. 19.00—19.30: Narodna glasba; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Priljubljeni orkestri. 21.00—22.00: Glasbeno potovanje. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

PIVSKA BRATCA

»Veš, tukaj nočem delati škandala. Zunaj pa ti bom takšno primazal, da boš videl vse zvezde.«

»Hvala, ne grem ven, čeprav mi jih obljubiš deset.«

Kultura

Ideja novega gledališča

Pod tem naslovom je objavil v zagrebškem listu »Spremnost« razmišljanja o sedanjem položaju gledališke umetnosti vodilni hrvatski režiser dr. Branko Gavella, ki ga poznamo tudi po nekaterih uspešnih režijah v ljubljanski Drami. Iz članka posnemamo najvažnejše avtorjeve misli, ki segajo globoko k bistvenim problemom gledališke umetnosti in so zanimive ne le za dramatike in igralce, marveč tudi za občinstvo, ki ima za gledališko delo kaj teoretskega, načelnega zanimanja.

Dr. Gavella pravi uvodoma: Odnos našega časa do gledališča je jasno določen. Prepričanje o nemožnosti tega, v čemer so videli še včeraj in predvčerajšnjim gledališče in sicer dobro gledališče, je postalo splošen aksiom.

Natanko vemo, da s povečanjem življenjske vernosti, s prenosom vsakdanjega življenja na oder ni mogoče vezati širšega kroga gledalcev z odrom. Realizem je postal navaden rekvizit, prozorna tehnika, za katero zija puščoba prazne teatralnosti. Ta in takšen realizem je preveč omejen in preozek, da bi izpolnil tisti veliki duševni prostor, ki ga predstavlja oder. Prostor, ki s svojo demonično univerzalnostjo požira naše majčkene dekoracije in v katerem odmevajo s črno praznoto naši mali in naivni vsakdanji dogodki in usodice. Akustika in imanentna perspektiva odra sta močnejši od naših slabih glasov; postavljata našo individualno dejalnost v odnose novih, večjih sorazmerij in kategorij. Naši gledalci prisostvujejo onemoglemu boju bledepodobice življenja z elementarnimi gibalnimi silami življenja. Namesto da bi njihove medle duše ob viharju z odra občutile vsaj za trenutek dih ustvarjanja v vsebinsko, življenjsko pomembni akciji, jih hranimo z razglednicami, pošiljamo jih domov iz gledališča z drobnim prepričanjem o spoštovani veljavi njihovih malih egoizmov. Hoteli smo jih »zabavati«, toda ljudje prenekikrat komaj čakajo, da se konča predstava in da se gredo »zabavat«; hoteli smo jih pretresti, toda občinstvo »zabavajo« naše onemogle muke; hoteli smo jih poučiti in pustiti, da se smejejo verni podobi sebe samega, a oni se prav za prav niso smejali svojim maskam na obrazih igralcev, marveč mukam, ki jih imajo igralci pod temi maskami.

Poleg takega realizma se je zvrstila množica drugih »izmov«. Poskušali smo dajati globokoumne simbole, zašli smo v kraljestvo legend in oblačili junake v filozofsko oblikovane kostume. Mislili smo, da bo to, kar dejanski ne prekaša miselne vsebine kakega feljtona, s svojo simbolsko narejenostjo učinkovalo kakor razodetje. Zašli smo v nadrobnosti namišljenih duševslovnih vprašanj, podirali stari pojem o individualnosti, v resnici pa smo samo spremljali igralske maske in dajali igralcu možnost, da pod umetelnim pritiskom izmišljenih vprašanj krasnoslovi donkihotsko tirado sam zoper sebe. Igralski slog, slog režiserjev in inscenatorjev, je prehitel dramatsko stvarjanje in gledališča so postala nekaki mlini, ki hrupno obračajo svoja dekorativna kolesa, a dajejo kar najmanjšo duševno hrano.

Ob pomanjkanju novega gradiva smo se morali zatekati h klasikom. Danes vemo, kako je treba igrati Shakespeara naših dni, toda če igramo sodobno dramo, privlečemo na dan predpotopne rekvizite. Izurili smo se v zanikavanju, v parodiji, v dekompoziciji starega. Med slavnimi režiserji nedavne preteklosti je vse polno odličnih primerov takega zanikavanja. Njihova »konstruktivna« metoda ni nič drugega nego demonstracija praznote prejšnjega gledališča.

Med tem pa so se zbrale silne mase žive energije, ki stremi po stvarjanju v obliki gledališke umetnosti. Kajti toliko časa, dokler bo mogel človek svojo najvitalnejšo zavest, namreč zavest bodisi latentne bodisi resnične aktivnosti v vsakdanjem življenju, doživljati samo neposredno, samo v vnanjih ciljih delovanja in v njih končnih sadovih; dokler se bo mogel v njih samo kvantitativno meriti, mu bo vedno potrebno sredstvo, s katerim bo mogel preko estetskega individuja posredno doživljati ne samo kvantitativno, marveč tudi z živo notranjo vsebino smisel svoje dejalnosti. Ta smisel more predstaviti samo oder, ne pa kakršen koli surogat; ne film in ne cirkus ne moreta nadomestiti te osnovne življenjske funkcije. Kajti film, ki ostaja vedno mehaničen, ne daje niti najprimitivnejše podobe stvarjanja, t. j. v vsakem človeku aktivnega, globoko segajočega stvarjanja misli in boja za nje končno objektivno oblikovanje v besedi. Prav zato, ker je gledališče čista umetnostna oblika, ki je čvrsto, organsko združena z našimi življenjskimi funkcijami, mora samo iz sebe, iz svojega zasebnega pomena najti možnost aktivnega sodelovanja. Gledališče ne sme ostati gola igra, ne sme biti terišče virtuoznih režiserskih konstrukcij ali razkošne postrežbe z neredilnimi, slabokrvnimi literarnimi proizvodi.

Ni treba mnogo razčlenjevanja in teoretiziranja, da vidimo, kolikaj nam vsega tega nedostaja v današnjem gledališču kljub vsem kar veličastnim režiserskim metodam. Imamo sentimentalno, malomeščansko dramo, ki si mora izmišljati neke »fabule«, da svoje marionete z neštetimi psihološkimi motivacijami podi pred cev samokresa, pod kolesa vlakov, jih zastruplja in obeša, vendar pa nas vse te smrti ne približajo niti za korak odkritju prvinskih življenjskih sil.

Gavella vidi izhod iz te dramatske slabokrvnosti v tem, da zavladaj na gledaliških deskah nova tragedija. Nova tragedija, ki bo hkrati spregovorila z glasom novega patosa. Patos pomeni globoko prepričanje o nadindividualnem pomenu tega, kar preživljamo, o pomenu, ki je prevelik, da bi ostal skrit v posameznikovi duši in se hoče izliti v splošni sok občutvovanja in razumevanja. In kakor je vprašanje nove tragedije združeno z vprašanjem novega človeka, novega »junaka«, ki ni zanimiv zategadelj, ker se sentimentalno boji, da bi ne bil tak kakor vsi drugi, marveč se bori zato, da poruši v sebi vse ovire, ki ga ločijo od družbenega organizma njegovega okolja, tako bo velika samo tragedija, ki bo nosila v sebi vso zavestno silo tega organizma. Samo tak nov junak bo našel pravi, iskreni patos novega življenjskega čustvovanja, in ta patos bo merilo za igralca, ki bo moral po njem uravnavati svoj umetniški instrument, svojo paleto. In ko ga uravna, ne bo več marioneta stilističnih poizkusov ne suženj malenkostnega kopiranja naravnega, marveč bo svobodno ustvarjal to, kar je mogoče ustvariti: svoj novi dom, novo gledališče.

Gavellove misli o potrebi novega gledališča so teoretično zanimive in kažejo tudi neko filozofsko utemeljenost. V podrobnostih pa so premalo jasne, da bi nam dale globlji idejni pogled v novo gledališče, kakor ga zagovarja pisec. Vitalizem, na katerega naslanja Gavella svoje teoretične osnutke, poznamo že iz raznih »izmov«, ki so se šopirili v času stilne anarhije po prvi svetovni vojni in niso privedli v dramatiki nikamor, najsi so dali režiserjem še toliko novih izkustev in metod. Dramatsko stvarjanje, ki naj zagrabi posameznika kakor množico, ne more iti preko etičnega učinka drame, zakaj bolj ko katera koli druga umetnostna zvrst, mora prav drama sodelovati v veliki in vekoviti borbi za boljšega, plemenitejšega človeka. Tu pa se mora vsako dramatsko-gledališko stvarjenje odločiti bodisi za idealistično, bodisi za naturalistično koncepcijo. Po prvi svetovni vojni je bilo preveč brezplodnega eksperimentiranja z dramatiko in gledališčem, da bi si želeli po sedanji vojni reprizo teh stilno anarhičnih pojavov, najsi smo še tako nezadovoljni s plehkim in vsakdanjim realizmom na sceni. Tam, kjer bo [illegible], vendar konkretizirana in na široko dostopna dramatska vsebina podana z najpopolnejšimi režiserskimi in igralskimi izrazi ter se nam bo res spremenila v notranje očiščujoče doživetje, tam se bo — kakor vedno — odločevala in odmerjala vrednost gledališke umetnosti in pomembnost gledališča sploh. — Zahtevo po novi tragediji in novem junaku je treba samo podpisati. Herojčni življenjski stil naših dni kliče po junaku, ki bo sodobno tragedijo zopet približal duhu njenih antičnih vzorov in združil heroizem ne le s kolektivno zavestjo občestva, marveč tudi z religiozno vzvišenostjo osebne nravne odpovedi in boja zoper zlo v človeku in v naravi. Idilična, osladna, brezizrazna, zgolj zabavna drama, namenjena sitim in duhovno malo občutljivim ljudem, izgublja v tragičnih vrtincih časa pravico do obstoja.

Popravi! V članek »Zgodovina hrvatske publicistike« se je vrinilo več tiskarskih napak. Tako čitaj v prvem stolpcu: »Kakor je bil Lakatošev iz l. 1911 v beograjski zbirki »Jugoslovenska štampa« ali Peršićev v jubilejnem zborniku »Obzora«. V drugem stolpcu beri o »Regio Dalmata«: dvojezični (italijansko-hrvatski). V petem stolpcu čitaj: ni mogli zatreti njenih nadebudnih mladik (ne mladih).

ŽIMO ZA ŽIMNICE
NUDI NAJUGODNEJE IZ LASTNE NAJMODERNEJŠE HIGIJENSKO UREJENE TOVARNE

»ŽIMA«

MILAN JAGER Tovarna: FUŽINE
Prodajalna: Ljubljana, Sv. Petra cesta 17

ŠČETKARSKE IZDELKE
VSEH VRST NUDI NAJUGODNEJE — NA DEBELO — IZ LASTNE TOVARNE

Na goriškem jesenskem trgu

Gorica, novembra.

Kakor znano, je naša Gorica v središču pokrajine, ki spaja in kaže izredno zanimivo pestrost zemljepisnih činiteljev: po Krasu srečuješ nemalokrat puščavskemu miljeju slične pokrajinske črte; ob južnem robu pokrajine živi prebivalstvo ob morski obali, ki se preživlja z ribolovom; ob severnem robu prebivajo Gorjani, ki se pečajo z živinorejo, predvsem z ovčjerejo in kozjerejo, mlekarstvom ter sirarstvom; po Trnovski planoti, kjer je viden prehod k alpskemu svetu, uspeva ječmen in riž; in končno še Gorica sama s svojo prelestno okolico, ki jo krasita murva ter oljka — vse v bajnem naročju enega samega bohotno zraslega vrta.

Le pomislimo: V Trstu pride nad 3.000 prebivalcev na kvadratni kilometer površine, v Gorici komaj 1.200. To nam priča, da je Gorica zgrajena bolj na široko sredi vrtov in z nižjimi stavbami kakor Trst. Najgosteje je naseljena v goriški in tržaški pokrajini prostrana in plodovita Furlanija, kjer pride po 300 prebivalcev in še več na kvadratni kilometer. To velja predvsem za zgornji del Furlanije, kjer živijo včasih pol skupno streho številne družine, dočim pride v spodnjem lagunskem močvirnem delu komaj 44 [illegible] na kvadratni kilometer. In Furlanija je prehodno ozemlje teh prezanimivih, svojevrstnih vegetacijskih posebnosti.

Najvernejši odsev pestro usoglašenih podnebnih ter vegetacijskih prilik je goriški trg. Njegov sloves je segal že pred prvo svetovno vojno po vsej Evropi. Rano sadje, rano zelenjavo so izvažali iz Gorice na vse strani. Gorica pa ni samo znano središče živilske ter opekarske industrije, ampak tudi živahne izvozne trgovine, ki ni mnogo popustila navzlic vojnim razmeram ter nedavnim dogodkom. Izvozna trgovina v Gorici ima svoje postojanke predvsem v ulici Morelli in Caserma. Ta živahnost goriškega izvoznega in tržnega življenja je bila znana že prej, dokler je bil mestni trg tam, kjer je sedaj nova slogovno značilna poštna palača. V času po prvi svetovni vojni je bila po sodobnih tržnih in higijenskih načelih urejena nova pokrita mestna tržnica, ki stoji tam, kjer je bilo svoj čas izvozno tržišče. Priključen je bil tudi prostor za ribarnico. Svoj čas so, kakor znano, prodajali ribe na trgu nasproti poslopju ženskega učiteljišča.

Četudi trka na vrata starka zima, ki je v naši sončni Gorici le malokdaj huda in ostra, kaže trg pozno jesensko kupčijsko razgibanost. Poleg goriških gospodinj opaziš na trgu tudi številne kupce iz Trsta, Ljubljane in drugod. Na razpolago je zelenjava vseh vrst, saj dobiš v Gorici zelenjavo vse leto. Naprodaj je 4 do 6 tednov prej kakor v severneje ležečih krajih. Blagodejni učinki milega podnebja se kažejo pač tudi v rasti. Sedaj so obložene tržne prodajne mize s solato, cvetačo, špinačo, zeljem, ohrovtom, repo itd. Pa tudi sadje dobiš, predvsem briška in vipavska jabolka. Najlepša so po 8 lir kg. Nikjer ne opaziš gneče ali nervoznosti. Kupiš in greš.

Če prisluhneš govorici na goriškem trgu, boš kmalu opazil, da prevladuje slovenska. Tudi italijanske in furlanske gospodinje se na goriškem trgu že iz časa pred prvo svetovno vojno zelo rade in vljudno poslužujejo slovenščine v svoji značilni izgovorjavi ter naglasu. Poznavalcu goriških narečij donijo sredi živahnega tržnega vrvenja na uho značilni in svojsko se prepletajoči odtenki kraškega, vipavskega, briškega in gorjanskega narečja.

Na Krasu

Na Krasu, v novembru.

Letošnja jesen je na Krasu izredno lepa. Vreme je doslej mirno, brez burje, ki začne običajno v začetku meseca vseh svetnikov žvižgati in zavijati okrog vogalov. Trgatev so vinogradniki opravili v redu. Grozdja je bilo letos nekaj manj kakor lani, ko so bili grozdi zelo gosti in težki ter so imeli obilico jagod. V skladu s tem bo tudi nekoliko manj terana, toda kapljica, ki zaenkrat še ni zrela, bo po vsem drugem sodeč, izvrstne kakovosti. Kupci se seveda oglašajo od povsod. Kaže, da je prišel teran v zadnjih letih tudi v Ljubljani na dober glas, kajti povpraševanje po tem vinu je izredno veliko. Težko bo seveda ustreči vsem željam kupcev, kajti vseh sodov ne bo mogoče napolniti kljub temu, da je cena, ki jo ponujajo nakupovalci, še nekam ugodna. Pridelovalci terana so zaenkrat rezervirani in ne bi radi prodali vsega vina naenkrat, kajti izkušnje pravijo, da je teran spomladi najboljši, pa tudi cena vinu je takrat ugodnejša kakor v jesenskih mesecih ko se nahaja mošt še v vrenju.

Lep je pogled na obrane latnike, ki se pišejo v najlepših barvnih odtenkih od rumene do karminastordeče barve. Polagoma odpada listje, ki daje kraški pokrajini svojevrstno podobo. Poleg trte je nekoliko obrodil tudi kostanj, ki ga je pa na Krasu manj kakor v goriški okolici. Tudi kostanj je letos dobre kakovosti, toda ljudje ga bodo porabili izvečine za domačo potrebo, kajti zaenkrat je ljudstvo navezano v prehrani na to, kar se je pridelalo doma. Občine, ki so zdaj v rokah domačinov, skrbe za smotrno porazdelitev živil, ki so na razpolago, ter imajo v tem pogledu dovolj skrbi, da premostijo vse zapreke.

Šole še niso odprle svojih vrat. Pouk v sežanskem, nabrežinskem, šentpetrskem in postojnskem okraju je zaenkrat odgoden. V teku so akcije za nabavo učnih knjig v slovenskem jeziku, tako da bodo otroci v šoli zopet slišali domačo besedo. Tega se ljudje najbolj radujejo. V ostalem se Kraševci držijo najrajši doma. Vsak se rad poprime kakršnega koli dela pri domu. Po vaseh vlada med občani najlepša sloga in razumevanje. Kdor more olajšati sosedu kakšno delo, stori to rad in z dobro voljo.

Železniški in drugi promet se ureja. Zveze med Trstom in Gorico so popravljene in vlaki vozijo redno, tako da ljudje lahko v enem dnevu opravijo posle, ki jih imajo v tem ali onem mestu. Tudi avtobusi obratujejo na nekaterih progah, toda potnikov imajo bolj malo, kajti brez nujnega posla nihče ne zapusti svojega kraja in ne potuje brez nujne potrebe drugam.

Življenje v Postojni

Postojna, novembra.

V naši prijazni Postojni je mirno, redno življenje. Nedavni dogodki so sicer oplazili tudi ta okoliš, vendar je na srečo šlo še vse mimo. Kakor znano, živi Postojna predvsem od tujskega prometa, v zvezi z ogledom naše svetovno znane, prelepe Postojnske jame, ki krije slavne, imenitne tvorbe kraškega podzemlja. Letos si je ogledalo jamo manj občinstva, kakor običajno. Posebno smo čutili padanje števila obiskovalcev iz raznih italijanskih pokrajin že po 25. juliju. Po 8. septembru pa so ogledi jame malone popolnoma izostali. Nekateri badoljevci so se skušali sicer zateči v podzemne jamske prostore, ki bi jim utegnili nuditi s svojo dolžino 10.791 m varno, skrivno zavetje, vendar pa je čuječnost preprečila to njihovo tragikomično namero.

Gotovo vas bo tudi zanimalo, kako je z letino v Postojnskem okolišu. Lahko rečemo, da je bila dobra. Kmetje so pridelali precej krompirja, fižola in deloma tudi žita. Če kupuješ, opaziš, da cene niso pretirane. Fižol dobiš po 10 do 11 lir za kilogram, krompir po 3 lire. Tuda jabolk je bilo letos precej po okoliških sadovnjakih. Dobiš jih po 5 do 6 lir za kg. Pa tudi sicer je pri nas življenje navzlic dogodkom razmerno ceneno. Če stopiš v gostilno, dobiš znatno kosilo z juho, dvema prikuhama ter obilnim tečnim zrezkom za 18 lir. Tudi železniške zveze so povsem normalne, tako da lahko nemoteno in udobno potujemo po svojih poslovnih opravkih na Reko, Trst in Gorico.

Živilski trg po prvem snegu

Zelenjave je naprodaj mnogo manj — Pod snegom so ostali še mnogi vrtni pridelki, ki jih pridelovalci zdaj ne morejo pospravljati

Ljubljana, 10. novembra

Prvi sneg je precej presenetil mnoge pridelovalce zelenjave. Kazalo je, da se bo letos zima začela pozno in ljudem se še ni posebno mudilo pospravljati poznih jesenskih pridelkov z vrtov. Le redki obdelovalci vrtov so že prekopali vrtove, da bi zemlja premrznila čez zimo. Za delo je sicer še dovolj časa tudi decembra, mora pa biti seveda primerno vreme. Poklicni pridelovalci zelenjave in povrtnine imajo pred zimo mnogo dela z vzimljanjem pridelkov. Mnogo pridelkov shranijo v kleteh in zasipnicah in jih začnejo prodajati šele čez nekaj mesecev. Vsega pa seveda ne morejo shraniti, zato skušajo prodati zlasti slabše in manj trpežno blago. Menda je bil trg prav zaradi tega prešnje tržne dni, dokler ni zapadel sneg, bolje založen s povrtnino.

Zgodnji sneg je sicer nesreča in je precej škodoval pridelovalcem povrtnine, vendar smemo trdno upati, da bo kmalu skopnel. Zato je sedanje pomanjkanje povrtnine na trgu le začasno. Upanje je, da bo več blaga že v soboto. Zdaj pridelovalcem ni kazalo nabirati mnogo zelenjave na zasneženih in blatnih vrtovih, ker upajo, da bo sneg skopnel in da bo delo potem olajšano. Zato se ne smemo čuditi, da danes na pr. ni bilo naprodaj motovilca, ki mu ne more škodovati tudi pravi zimski mraz. Nabiranje motovilca je zamudno in na zasneženih gredah še posebno težavno. Bolje pa gre od rok nabiranje špinače, zato je tudi bila danes naprodaj. Na razmočenih tleh napravijo nabiralci med motovilcem, radičem in špinačo pri nabiranju precej škode.

Kljub vsemu zelenjadni trg ni bil povsem prazen. Razumljivo, da je bilo največ endivije. Gospodinje so se pa čudile, da je endivija še vedno tako zelena. Doslej pa še ni mogla postati bela pod snegom, zlasti ker snega ni bilo niti toliko, da bi jo pošteno pokril. Endivija je najlepša, bela ter krhka šele decembra, okrog božiča, ko dobi prijetno barvo v kleteh ali na vrtovih pod snegom.

Gospodinjam se je pa zdelo, da bi bilo lahko naprodaj več drugih pridelkov ki jim sneg ni mogel do živega, na pr. korenja, zeljnatih glav — ki jih pridelovalci zelenjave sploh več ne prodajajo, odkar so določene maksimalne cene — rumene kolerabe, podzemeljske redkve itd. Naprodaj je bilo še nekaj zelene kolerabe, precej pora, peteršilja in zelene. Ni pa tudi primanjkovalo ohrovta, ki mu sneg ne more škodovati, in ki ga bo, upajmo, precej na trgu tudi prihodnje tedne.

Najbolj so bile danes oblegane prodajalke kislega zelja in repe. Mnoge kupovalke so prišle na trg samo zaradi tega blaga in menda niso niti pričakovale, da bodo dobile tudi kaj zelenjave. Čeprav je letos naprodaj več kislega zelja in repe, vendar ga ni preveč, kakor smemo sklepati po živahni kupčiji.

Še z mnogo večjo vnemo kakor druga leta pa ljudje letos kupujejo sveže zelje. Lani v splošnem ni bilo naprodaj več zeljnatih glav, le posamezne stalne prodajalke povrtnine na zelenjadnem trgu so bile bolje založene z njimi. Razen tega je prihajalo na ljubljanski trg tudi uvoženo zelje. Nikdar se ni pokazalo, da je bilo kakšno večje zanimanje zanj. Pač so pa gospodinje lani pokupile — pa tudi letos spomladi in v začetku poletja — izredno velike količine cvetače. Menda so ljudje prav zaradi tega tedaj laže pogrešali druge pridelke in niso tako posegali po zelju. Danes se je zbrala na trgu zaradi zelja prava množica kupovalk in kupovalcev, ki so se zvrstili v dolgi vrsti pred tržno lopo. Podjetje se še vedno ni odločilo, da bi prodajalo zelje na več krajih ter ustreglo mnogim ljudem, ki ne utegnejo čakati v vrsti dolge ure. Tudi kupovalci repe ne morejo priti takoj na vrsto, a jim ni treba tako dolgo čakati, ker pač za repo ni takšnega zanimanja kakor za zelje.

Mnoge gospodinje najbolj obžalujejo, da se je tako nepričakovano končala sezona za gobe. Še v soboto je bilo na izbiro lepih gob, a nekatere gospodinje so vihale nad njimi nosove. Poslej ne smemo več pričakovati, da bo mnogo gob na trgu, čeprav bo sneg naglo skopnel. Naprodaj bo še nedvomno nekaj mraznic, slvk in rjavega ježka, ki se precej dobro ohrani delj časa tudi pod snegom. Tudi danes je bilo naprodaj nekaj ježkov. Preseneča pa, da je bilo naprodaj precej perutnine. Perutninarji so menda zdaj zadovoljni s ceno in bi radi razprodali nekaj živali pred zimo, da bi jih jim ne bilo treba toliko rediti, ko je največja težava s pičo. Tudi kuncev je bilo precej naprodaj. Pri kupovanju tega blaga je še v navadi staro barantanje, a prodajalci so precej trdovratni in čakajo na tiste kupovalce — in teh je še vedno dovolj — ki sploh ne vprašujejo po ceni.

Navodila za klanje prašičev

Rejce in lastnike prašičev opozarja mestni gospodarski urad po naročilu Prevoda, naj pri klanju prašičev upoštevajo naslednja navodila:

Kdor hoče zaklati prašiča, naj zaprosi za dovoljenje zakola na predpisanj tiskovini vsaj 10 dni pred zakolom pri kmetijskem odseku mestnega gospodarskega urada v nekdanji Knafljevi ulici št. 2, kjer dobi tudi tiskovino. Nedopitanih prašičev nikakor ne koljite, saj vam je znano, da upravičenci pri zakolu izgube za vse leto nakaznice za maščobe. Poleg dovolilnice za zakol dobi vsak prosilec tudi nakazilo za po 5 kg soli za vsakega prašiča. To sol si lahko nabavi pri vsakem trgovcu. Seveda je pa vsakdo dolžan svojega prašiča zaklati v mestni klavnici. Kdor želi prašiča klati doma, mora imeti dovoljenje mestne klavnice. Predpisano klavnino pa je rejec ali lastnik prašiča dolžan plačati tudi, če z dovoljenjem mestne klavnice kolje doma. Na dovolilnici predpisano množino slanine (iz hrbta) je dolžan vsak prosilec 48 ur po klanju izročiti mesarju Alojziju Breceljniku na Celovški cesti številka 93. Slanina mora biti v enem kosu, pri večji množini v dveh ali treh kosih, ter ohlajena, da ne bo pritožb zaradi razlike v teži, ki nastane med toplo in ohlajeno slanino. Ko rejec odda slanino, naj zahteva tudi potrdilo o oddaji, ki mu ga izroči prevzemnik.

Mali oglasi

Službe išče

PRAKTIKANTKA, absolventka žen. obrtne šole išče zaposlitev v boljšem salonu. Ponudbe pod »Praksa 3« na ogl. odd. Jutra. 19963-1

BOLJŠA KUHARICA samska, varčna, išče službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perfektna«. 19967-1

POSTREŽNICA išče zaposlitev za 2-krat tedensko popoldne. Naslov v vseh posl. Jutra. 19964-1

Služba dobi

DEKLE za vsa hišna dela, sprejmem takoj. Meninger T., Sv. Petra c. 43. 19862-1a

ŠIVILJO perila, izvežbano, sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »KDC«. 19861-1a

ŠIVILJ. POMOČNICO sprejmem. Salon Jožica, Miklošičeva c. Emanuela št. 18, [illegible] desno. 19881-1a

SAMOSTOJNO DEKLE pošteno, vešeo vseh del in kuhe, iščem. Nastop s 15. t. m. ali po dogovoru. Dolenc, Tavčarjeva 12-I — od 1. do 3. ure. 19939-1a

HISNIK in hišnik-kurjač, izprašan za centralno napravo, se sprejme takoj. Stanovanje prosto, plača in ostalo po dogovoru. Zglasiti se v Bechovnovi ul. 8, 7-I, soba št. 22, levo — ob 10. in 13. uro — vsak dan razen ob nedeljah. Prošnje [illegible] 19955-1a

POSTREŽNICO za nekaj dopoldanskih ur — iščem. Za odškodnino dobi urejeno sobo zhrambo, štedilnik, prosto razsvetljavo. — Naslov v vseh posl. Jutra. 19944-1a

ČEVLJ. POMOČNIKA dobrega delavca, za nova dela, sprejmem. Mesto stalno. Naslov v vseh posl. Jutra. 19922-1a

DEKLE-POSTREŽNICO iščem za ves dan v Šiški — kot pomoč v gospodinjstvu in k otroku. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19923-1a

Izgubljeno

DOBER ZASLUŽEK nudim moškim in ženskam s prodajo samoskega predmeta. Primerno za zemljiniste, revne fijake, brezposelne itd. Naslov v vseh posl. Jutra. 19908-2

FANTA za nedeljske popoldneve — iščem. Zglasiti se od 5. ure naprej. Garderoba kav. Nebotičnik. 19951-3

PRODAJALKO za na trg iščem. Oglasite se: Vidmar, Rimska 10, levo. 19910-3

Izgubljeno

ČEVLJ. STROJ za skoz šivanje čevlje (Durchnähmaschine), prodam. Ješe, Cesta na Loko 30. 19927-6

ČISTILNI STROJ (Ausputzmaschine), nov, kompletno s šnittresorjem in motorjem za čevljarje, prodam. Ješe, Cesta na Loko 30. 19926-6

MRCES, (uši, stenice, bolhe, itd.) zanesljivo uničite s »Toxine« praškom. Drogerija KANC, Židovska ul. 1. 19896-6

HARMONIKE za otroke, klavirske kromatične in diatonične vseh velikosti kupiš po najvišjih dnevnih cenah al' menjaš v komisijsko prodajo tvrdka Everest, Prešernova 44. 19806-6

MOTORNA KOLESA razprodaja od 125—500 ccm, najmodernejši modeli (s hinterradfederung) zelo ugodno naprodaj. Šušteršič, mehanična delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 19990-6

RAZPRODAJA KOLES in tricikljev po zelo znižani ceni. Šušteršič, mehanična delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 19989-6

MOŠKA KOLESA nemške znamke (eno dirkalno) zelo dobro ohranjena, proda Ileršič, Rimska cesta 13. 19977-6

ŽELEZNO PEČ lita, 1,40 m visoka naprodaj za 600 lir. Ogleda se v Šiški — Goriška ul. 25-I. 19978-6

ŠIVALNI STROJ, dobro ohranjen, pogrezljiv, prodam ali zamenjam. Hvastja, Javornikova c. 13. 19979-6

PREPROGO novo, prograko 2½—3 m, prodam. Debevec, Rimska c. 23, I. nadstr. Ogled od 2. do 3. ure. 19974-6

GOJZERJE št. 36, domačo pečeno — 36—37, parno lokomobilo, veliko, primerno za ignico, prodam. Knezova 18-I, desno — Šiška. 19973-6

ELEKTROMOTORJA 2,50 Ks in 5,50 Ks, nova, Siemens, prodam. Na ogled: Floriančeva 42. 19972-6

RADIO popolnoma nov, mali format, prodam. Poizve se v trgovini »Junjane«, Frančiškanska ulica 3 19952-6

GOJZERJE dobro ohranjene, poceni prodam. Poljanska 15-V, št. III. Ogled od 11. do 1. ure. 19953-6

ELEKTRIČNI OGREVALNIK (Wärmestrahler), 220 Volt — 500 Watt, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »400«. 19975-6

ŽENSKI PLAŠČ zimski in nov žemper, ročno delo, prava volna, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 19950-6

MOŠKO KOLO novo, naprodaj za 2400 lir. Preprodajalci izključeni. Naslov v vseh posl. Jutra. 19945-6

FOTO APARAT »Šolinar« 1.8.5, prodam po nizki ceni. Naslov v vseh posl. Jutra. 19943-6

MAŠČOBO za predelavo, cca 10 kg, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Predelava«. 19947-6

ZIMSKA SUKNJA temnomodra, predvojno blago, naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 19880-6

RADIO APARAT »Philips«, dobro ohranjen — zlombiran, prodam Naslov v vseh posl. Jutra. 19921-6

SENO Interesente za vagonske količine sena prosimo, da sporoče svoje potrebe Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 19930-6

JELOVE DESKE brez grč, stare 2 leti, vseh dimenzij, kmalu želene, v količini več vagonov, prodam. Informacije: Jugo Lutz, Ljubljana — Šiška. 19971-6

VRTNO MREŽO 1 konjsko opremo, 1 belo postelje in 1 postelje, hrast rjekano, 1 bele snežke za 3 do 5 let, prodam. Gnidovčeva ulica 15. 19971-6

OTROŠKO POSTELJO prodam — kupim za snežke st. 30—32. Pleteršnikova 26, podpritličje. 19506-6

OTROŠKO KOŠARO z žimnico, novo, prodam. — Naslov v vseh posl. Jutra. 19965-6

Kupim

KOŽE ZA KRZNO od domačih in divjih živali, kakor tudi boljše krzno, krznene plašče, jopice, lisičje boe itd., dobro ohranjeno, kupuje krznarstvo Rot — Mestni trg J-317-M

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Gustin, Vodnikov trg 8, 2. J-318-M

PRAZNE SKATLE od Mama mleka zopet kupujemo B. Gustin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

GALOŠE za 2-letno punčko, kupim. Nahtigal Milan, Smoletova 9 ali Ciril-Metodova 41. 19865-7

DAMSKE SNEŽKE lepe ali gum. škornje št. 40, za srednje visoko peto, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 19857-7

GRAMOFON, PLOŠČE s slovenskimi narodnimi in božičnimi napevi — kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44. 19804-7

NALIVNA PERESA, boljša, dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44. 19417-7

SREBRNE KOVANCE in druge dragocenosti starinske vrednosti, kupimo. Rudolf Zore, Gledališka ul. 12. 19987-7

»ROLL-FILM« kaseto 6x9 in otroške, lične sanke, kupim. — Ponudbe in cena na ogl. odd. Jutra pod »Kasetasanke«. 19980-7

MOŠKO KOLO in damsko kolo, rabljeni, četudi brez gume, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Brez gume«. 19960-7

POLICE (ŠTELAŽE) knjižne, takoj kupim. Bleiweisova 17-I, desno. 19958-7

ELEKTR. VLAK najraje Marklin, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V dobrem stanju«. 19939-7

TISKARSKI STROJ (Schnellpresse), starejše tipe, kupimo. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Prostor nočnemu stroju«. 19851-7

DRSALKE za dečka, št. čevlja 33, kupim. Josip Banjai, Miklošičeva. 19917-7

OTROŠKE SNEŽKE št. 22, ali škornje, kupim. Polajnar, Knezova 34. 19937-7

V najem

VEČJE SKLADIŠČE in šupo, lahko lesno, vzamemo v najem. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Začasno«. 19949-7

Posvetu

NAPRODAJ: Industrijsko podjetje, pripravno za vsako stroko, z velikim zemljiščem. Hiša enonadstropna, trgovska z večjim vrtom na najprometnejši ob tramvajski progi. Zazidljive ploskve 200 m². Hiša dvonadstropna, nova z 7 stanovanji po 2 sobi in kabinet. Travnik v izmeri 12.000 m² v Rožni dolini. Zemljišče 20.000 m² in 10.000 m². Gramozni teren, znotraj bloka. Parcele v Šiški in na vzhodni strani od 45.000 lir dalje. — Zajec Andrej, realitetna pisarna, Tavčarjeva ul. št. 10. 19774-20

PRODAJALCI, KUPCI lit, vil in zemljišč naj se poslužijo konces. realitetne pisarne hišnih posestnikov. Začasno: Medvedova cesta 8-I. — Točne in zanesljive informacije. 19983-20

Stanovanje odda

DVOSOBNO moderno stanovanje v Zg. Šiški, zamenjam z dvo- ali trisobnim stanovanjem v mestu. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Šiška«. 19677-21

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO, lepo sončno oddam takoj. Zrinjskega cesta 5, II. nadstr., levo. 19936-23

PRAZNO SOBO s souporabo kopalnice takoj oddam. — Anton Pajk, Parmova 22. 19976-23

MLADO DEKLE pošteno, iščem kot sostanovalko, s souporabo kuhinje, lahko za takoj. Rožna ul. 17. 19957-23

VELIKO SOBO lepo, zračno, z 2 posteljama, takoj oddam. Škofja ul. 12-II, levo. 19954-23

KRASNO SOBO oddam v centru mesta, s hranom ali brez. Sprejmem tudi dijaka. Naslov v vseh posl. Jutra. 19948-23

LEPO SOBO s prostim vhodom, takoj oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 19920-23

OPREMLJENO SOBO lepo, oddam pri sv. Petru — boljšemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 19949-23

Sobe išče

OPREMLJENO SOBO lepo, s souporabo kuhinje (plin ali elektrika) in kopalnice iščem za 1. december. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Dobra plačnica«. 19653-23a

PRAZNO SOBO čisto, po možnosti v središču do sv. Petra, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna stranka«. 19928-23a

Razno

VAŠE ROKAVICE, torbice, vsakovrstne čevlje kakor tudi semiš, najcenejše barva in čisti Hairula Dežmal, Mestni trg 11. 19241-37

PROSIM DOTIČNEGA, ki ima zadnjo vest moških iz Peruggia casa penale naj javi naslov. Prte Erna, Kolezijska ul. 22. 19965-37

DAMSKO URO sem izgubila v dramskem gledališču ali na poti do pošte. Poštenega najdtelja naprošam, da jo vrne proti nagradi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 19962-37

POSLE V MILANU. Vam opravi inženir. Pojasnee: Janez Brilt, Jegličeva 22. 19961-37

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4 tel. št. 2109

INSERIRAJ V „JUTRU"!

ZAHVALA

Vsem, ki ste nas v težkih dneh, ob izgubi naše ljubljene, nenadomestljive žene, sestre itd., gospe

MARE SLAMIČ

soproge uradnika Pokojninskega zavoda

tolažili in z nami sočustvovali, iskrena hvala.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so ji poklonili toliko vencev in cvetja ali darovali v dober namen in vsem, ki so jo v tako častnem številu spremili na njeni poslednji poti.

Sv. maša zadušnica bo v petek 12. novembra 1943 ob pol deveti uri v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj.

V Ljubljani, 10. novembra 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

Plačujte naročnino!

Genoveva Fox: 32

DEKLE Z MEJE

Roman

»Izvolili smo odsek in ne bomo odnehali dokler ne razženemo tihotapske drhali, pa da ne posejemo vso pomlad niti zrnca pšenice ali koruze,« je naznanil Izabelin oče, ko je sedel s svojci za mizo. »Naj že ujamemo koga izmed tatov ali ne, vsekako jih bomo pošteno zastrašili. Če se bodo morali bati, da jim preiščemo skednje, kašče in polja, tedaj, bi rekel, bodo po bliskovo izpustili ukradene konje in goved.«

»To jim pojde do živega, bi sodil,« se je dedek zahihital. »Stavim, da jih tako uženete v kozji rog.«

Med tem, ko je oče še naprej besedoval, je dozorel v Izabeli sklep, da pojde spet na »pošto« in uniči svoje pismo. Če mislijo možje povsod iskati, ji bo ves čas tesno pri duši, dokler bo ležalo tam gori pod višnjevo zastavico. Jadrno je ubirala z igličevjem posuto stezo in kmalu dospela do mejnega zidu. Bistro je pogledala proti pošti. Višnjeva zastavica ni več vihrala na nji! Dih ji je zastal. Preden se je utegnila opametovati, je bila pri kamenitem kupu. Zastavica je ležala na tleh, gornji konec je bil skrbno obtežen s kamnom. Njeno pismo je bilo izginilo, toda odgovora ni našla. Dvakrat je segla izabela z roko skozi odprtino in pretipala ves »nabiralnik«. Ne, niti najmanjšega koščka papirja ni bilo v njem. Peter je bil pismo sicer našel, a to je bilo vse. potem se zanj ni bil več zmenil!

Srdito je iztegnila nogo in udarila s peto težkega čevlja po kameniti hišici. Podrla se je, kakor da bi jo vihar odpihnil. »Pošte« ni bilo več.

»Bela, ubogaj me: nehaj se klatiti okrog in iztikati za ključuo.«

Drugače tako mehki glas gospe Owensove je bil nekam oster, ko je Izabela stopila v kuhinjo.

»Dovolj je, da tvoj oče zapravija vse dneve in noči. Ni treba, da bi se še ti brez koristi potikala po gozdih.«

»Ne bom se več, mati.«

To je rekla s trdno odločnostjo, in vse naslednje dni je res ostala v besedi. Nič več ni hodila čez Volčji hrib in prizadevala si je, da bi nehala misliti na Dollyjo To bi ji bilo lažje, ko bi se bila mogla ogibati skednja. Prazni hlev jo je spominjal izgubljene tovarišice, kadar koli je stopila vanj, da bi nakrmila svinje ali kokoši in poiskala v senu jajca, ki so jih bile znesle.

Člane obrambnega odseka sta upanje in samozavest kaj kmalu minila. Konec tedna so se že nehali ustiti, kako bodo ugnali tatove v kozji rog. in čedalje bolj pogosto si jih našel za domačim ognjiščem, kjer so v skrbeh majali z glavo.

»Kako se jim je posrečilo spraviti toliko živine v Kanado. ne da bi jih bili pri tem zalotili, mi ne gre v glavo,« je nekoč rekel oče Owens. Domneva, ki sta jo imeli Izabela in njena mati že dolgo, se je pri teh besedah izpremenila v gotovost: Dolly, njihova ridža kobila, je bila izgubljena.

»Bog si ga vedi,« je vzdihnil Owens, ko se je z vrečo žita na hrbtu napotil v mlin. »Bog si ga vedi, kdaj si bomo v teh časih spet mogli omisliti konja.«

»Tudi če bi ga lahko kupili. ne bo nikoli tak, kakor je bila Dolly,« si je dejala Izabela, sama pri sebi pa ni povedala, kaj misli.

Kakih deset dni po Dollyjinem izginjenju je Izabela mahoma planila iz globokega jutrnjega spanja. Bilo ji je, kakor da je slišala Dollyjin rezget. Vsa omotična si je pomela oči in prisluhnila. Nobenega glasu ni bilo slišati, ne v hiši ne zunaj. Samo zaspano čivkanje ptice, ki se je bila z njo vred pred običajno uro zbudila, je prihajalo od nekod. Z občutkom grenkega razočaranja se je spet odela. da bi v sanjah še enkrat slišala tako dobro znani rezget ali celo začutila kobilin žametni smrček, kako se nežno dotika njene dlani.

Čez dve uri je planila iz postelje. prestrašena, da sama ni vedela, zakaj, in vsa zbujena. Okenske šipe so bile zdaj sive in ne več črne. Spodaj, še nerazločen v medli jutrnji svetlobi, je stal njen oče in zraven njega nekaj temnega, zleknjenega — konj! Da, to je bila ona, bila je Dolly! Izabela je kar z bosimi nogami skočila v čevlje ter v nočni háljici zdirjala po stopnicah in ven. Kakor bi trenil, je ovila kobilici roke okrog vratu in jo poljubila na čelo.

Vsa družina je zdaj v krogu obdajala vrnivšo se žival, jo trepljala po glavi in vratu, jo krmila s koščki javorovega sladkorja in jo pazljivo pregledovala od koncev ušes do ličnih kopit. Dollyjina dlaka, ki se je drugače svetila kakor žamet, je bila nasršena. Očitno je ni bil ves čas, kar je bila z doma, nihče oščetkal; toda nobeno znamenje ni kazalo, da bi bili z njo grdo ravnali, in njena rebra so bila dobro zalita kakor nekdaj. Na glavi je imela svoj stari povodec — z novo vrvjo.

»Kje so jo našli?« sta vprašali Izabela in mati obe v en glas.

»Tu na dvorišču se je pasla. Ne vem, koliko časa je bila že doma, ko sem vstal.«

Ko je oče Owens s srečnim glasom tako govoril, je ogledoval povodno vrv. »Vrv ni raztrgana. Mogoče so se tatovi nazadnje vendarle zbali in so jo izpustili. Ali pa je komu ušla, ko jo je gnal. Po vsem kar vemo, je morala teči mnogo milj, da je prišla nazaj.«

Izabela si je izprosila posebno pravico, da Dollyjo prva pogosti. Stala je pred hlevom in gledala, dokler ni kobila pozobala zadnjega zrnca pšenice, ki ji jo je bila nasula, potem pa je zdirjala k potoku in ji v naročju prinesla nežne mlade trave, ki je rasla ob vodi.

»Kako lepo bi bilo,« je šepnila v enega njenih mehkih, krotkih uhljev. »ko bi mogla govoriti in mi povedati, kje si bila ves ta čas in kako si prišla domov.«

Dolly je postrigla z uhljem, in videti je bilo, kakor da jo napeto posluša. Mogoče je tudi sama želela, da bi mogla povedati vse, kar se ji je bilo zgodilo.

»Oče, ali jo zdaj lahko očehljam in oščetkam?« je vprašala Izabela.

»Ne, dokler ne pojašem v trg in se ne vrnem. Rad bi zvedel, ali so stotnikovi voli in telici Jima Ida tudi prišli.«

Da je bila Dolly ugrabljen otrok, odveden in vrnjen roditeljem. ne bi bila mogla zbuditi večje pozornosti, kakor jo je ta dopoldan. Vsi Idovi so prihiteli na cesto ter pozdravili kobilo z vzkliki in prijaznim tapljanjem.

»Kje, za Boga, ste jo pa našli?« je zaklical oče Ide, še preden se je Owens ustavil pred njegovo hišo.

»Na svojem dvorišču.«

»Gromska strela! O mojih telicah pa ni duha ne sluha, kaj?«

»Ne duha ne sluha, a prav nič se ne bom čudil, ako prideta čez dan ali dva na izpregled. Tatov se je nazadnje vendarle lotil strah.«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Voličič